

KAKSIKULTTUURINEN SUOMI 100

*– katsaus kahden kulttuurin
suomalaisuuteen ja
Familian Duo-toimintaan*

SISÄLLYS

<i>Johdanto</i>	3
<i>Kahden kulttuurin perheet Suomessa</i>	5
<i>Kahden kulttuurin parit ja suomalaiset termien viidakossa</i>	7
<i>Familia ry:n Duo-toiminta</i>	8
<i>Kokemuksia Duo vanhempainvalmennuksesta</i>	11
<i>Vertaisuutta ja vapaaehtoisuutta netissä</i>	13
<i>Kulttuurienvälistä vapaaehtoistoimintaa suurella sydämellä</i>	16
<i>Vertaisohjaajan näkökulma</i>	17
<i>Vertaisuutta kasvokkain Duo-ryhmissä</i>	18
<i>Nettivertaisohjaajan näkökulma</i>	22
<i>Vaikuttamista ja edunvalvontaa</i>	23
<i>Duo infopankki</i>	25
<i>52 kahden kulttuurin faktaa</i>	28

Johdanto

Hanna Kinnunen

Tämä lyhyistä artikkeleista koostuva *Kaksikulttuurinen Suomi 100 – katsaus kahden kulttuurin suomalaisuuteen* ja *Familian Duo-toimintaan* raportti julkaistaan YK:n kansainvälisenä perheiden päivänä ja Familia ry:n (Familia) järjestämän Kaksikulttuurinen Suomi 100 -seminaarin alla. Julkaisussa luodaan katsaus Familian Duo-hankkeiden (2008–2012 ja 2013–2016) toimintaan ja vuoden 2017 alussa alkaneeseen STEAn rahoittamaan Familian pysyvään Duo-toimintaan. Erillisissä artikkeleissa valotetaan Duo-toiminnan eri puolia – vertaisuutta, vapaaehtoisuutta, vanhempainvalmennusta ja vaikuttamista – sekä kerrotaan siitä, keitä kahden kulttuurin perheet ja suomalaiset oikein ovat.

Haluan käyttää tämän mahdollisuuden kiittää lämpimästi kaikkia Duo-toiminnan mahdollistumiseen ja onnistumiseen osallistuneita: vanhoja ja nykyisiä Duo-tiimiläisiä, Familian perustajia ja puuhahenkilöitä, hallituksen väkeä, työkavereita ja kollegoja, yhteistyökumppaneita ja rahoittajia. Suurin kiitos kuuluu kuitenkin kaikille toimintaamme osallistuneille kahden kulttuurin pareille, perheille ja suomalaisille, sekä vapaaehtoisille, vertaisille ja kokemusasiantuntijoille. Ilman teitä olisimme kuin talo ilman perustuksia ja koti ilman sen lämmintä sydäntä.

Tämä ei ole loppuraportti.

Tämä on katsaus menneeseen, nykyhetkeen ja tulevaan.

Tämä on välitilinpäätös.

Tämä on jatkoa vanhalle ja alku uudelle.

Tapaamisiin ja kuulemiseen!

Helsingissä kansainvälisenä perheiden päivänä 15.5.2017

Hanna Kinnunen

Suunnittelija

Duo-hankkeiden projektipäällikkö (2008–2012 ja 2013–2016)

Familia ry

FAKTABOXI

Kahden kulttuurin perheen puoliset ovat syntyneet eri maissa.

Kahden kulttuurin pariskunnan toinen tai molemmat puoliset asuvat aina muualla kuin synnyinmaassaan.

Kahden kulttuurin parien Suomessa syntyneet lapset ovat suomalaisia (suomalaissyntyisiä) – eivät maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia.

”Duo-toiminta on hyvin tärkeää, sillä kaksikulttuurisia suhteita ja avioliittoja on koko ajan enemmän ja enemmän ennen kaikkea pääkaupunkiseudulla.” (Palautetta osallistujalta)

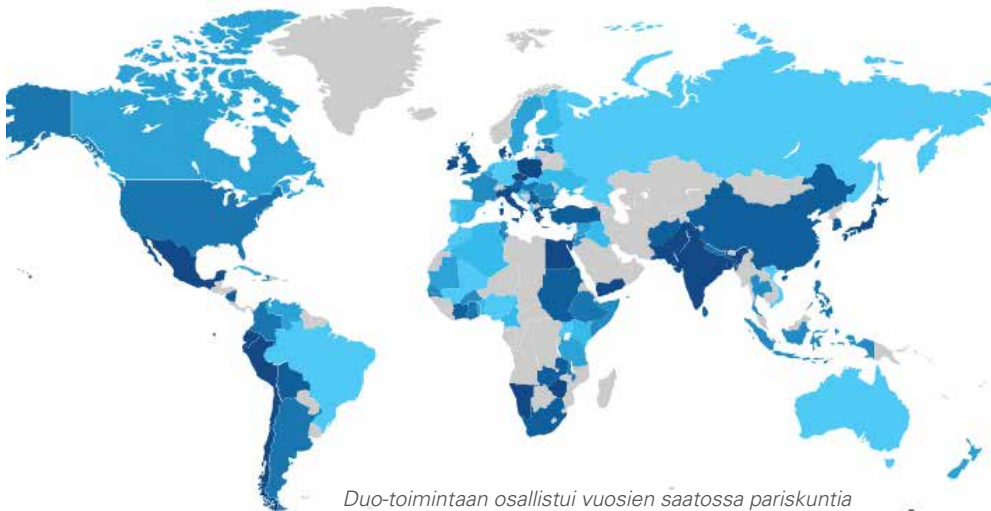
DUO 2008–2012

Kun ensimmäinen kahden kulttuurin perheille suunnattu Familia ry:n hanke (Kaksikulttuuriset perheet tulevaisuuden voimavarana -projekti) alkoi vuonna 2008, ei projektilla ollut vielä kutsumanimeä tai toimitilaa. Toimiston löytäminen ja nimen keksiminen olivatkin ensimmäisiä työtehtäviäni vastavalittuna projektipäällikkönä.

Hankkeen nimi ”Duo” viittaa luonnollisesti pariin ja toisiaan täydentävään kaksikkoon sekä moninaisuuteen.

Duo on myös lyhyt ja ytimekäs sana, joka toimii monella eri kielellä. Duo-sana juurtui vuosien saatossa osaksi omaa sisäistä terminologiaamme sekä toiminnassamme mukana olevien ihmisten kielenkäyttöön. Puhummekin nykyisin muun muassa Duo-toiminnasta (Duo vanhempainvalmennus, Duo Äiti & vauva -ryhmät, Duo Olohuoneet, Duo Chatit ym.) ja Duo-perheistä (#duoperheet #duofamilies).

RAY (nykyinen STEA) myönsi alun perin kolmivuotiseksi suunnitellulle hankkeelle hyvien tulosten ja vaikutavuuden johdosta kahden vuoden jatkorahoituksen. Ensimmäinen Duo-projekti kesti siis yhteensä viisi vuotta ja sen aikana kehitettiin vapaaehtoisuuteen ja vertais-tukeen perustuvia toimintamuotoja sekä täydentävä vanhempainvalmennusmalli kahden kulttuurin perheille. Hankkeen työntekijöinä toimivat projektipäällikkö Hanna Kinnusen lisäksi projektikoordinaattorit Hanna Süräl, Tanja del Angel ja Elina Pöllänen.

Duo-toimintaan osallistui vuosien saatossa pariskuntia kaikista maanosista ja sadasta eri maasta. Osallistujien synnyinmaat on merkitty karttaan sinisen eri sävyillä.

DUO 2013–2016

Toisen Duo-hankkeen tavoitteena oli valtakunnallistaa edellisen hankkeen aikana kehitetty vapaaehtois- ja vertaistoiminta sekä vanhempainvalmennus. Hankkeen työntekijöinä toimivat projektipäällikkö Hanna Kinnunen sekä projektikoordinaattorit Tanja del Angel ja Tuuli Shinyella.

Nettitoiminta nähtiin avaimena valtakunnallisen toiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen. Toiminnan tueksi lanseerattiin mallit netin kautta tapahtuvalle vanhempainvalmennukselle, vapaaehtoisten kouluttamiselle ja erilaisille nettitoimintamuodoille (esimerkiksi chatit, keskusteluryhmät ja luennot). Hankkeen aikana tuotettiin myös englanninkielinen nettikurssi kahden

kulttuurin vauvaa odottaville pareille ja englanninkielinen infopaketti kahden kulttuurin erotilanteisiin (*Duo Guide to Intercultural Divorce in Finland*).

Erityisesti nettitoiminnan osalta tehtiin tiivistä yhteistyötä Väestöliiton (Perheaikaa.fi) ja Tukinetin kanssa. Duo-hanke kuului myös STEAn rahoittamaan ja Lastensuojelun keskusliiton koordinoimaan Emma & Elias -avustusohjelmaan, jonka avulla on haluttu löytää, vahvistaa ja monipuolistaa yleishyödyllisille järjestöille soveltuvia toimintatapoja lasten ja heidän perheidensä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Heti uuden hankkeen aluksi julkaistiin myös kaksikielinen Duo-nettisivusto, jonka info- ja tietopankkiin (Duo Kirjasto

ja Duo Blogi) on vuosien saatossa koottu satoja kahden kulttuurin teemaa eri näkökulmista käsitteleviä julkaisuja, juttuja, artikkeleita, tilastoja, tutkimuksia ja videoita.

STEA myönsi tärkeälle, tarpeelliselle ja tykätylle Duo-toiminnalle pysyvän rahoituksen hankkeen päättyessä joulukuussa 2016. Duo-toiminta täydentää nyt Familian monipuolista kaksisuuntaista kotoutumista tukevaa toimintaa ja Duo Kirjaston sekä Duo Blogin sisältö täydentyy uudella mielenkiintoisella materiaalilla jatkossakin. Tutustu Duo-toimintaan ja infopankkiin Duo-sivustoilla: **duoduo.fi** (suomeksi) ja **en.duoduo.fi** (englanniksi).

Kahden kulttuurin perheet Suomessa

Tilastoja ja taustaa pähkinänkuoressa

Hanna Kinnunen

Rakkaussiirtolaisten määrä on kasvanut niin Suomessa kuin maailmallakin

TIIVISTETYSTILASTOISTA

Kun Duo-toiminta alkoi vuonna 2008, asui Suomessa 53 981 sellaista kahden kulttuurin perhettä, joissa toinen puolisoista oli syntynyt Suomessa ja toinen ulkomailla. Vuoden 2015 loppuun mennessä tällaisten kahden kulttuurin perheiden määrä oli kasvanut 73 391 perheeseen. Kahden kulttuurin perheiden määrä (mukaan lukien avo- ja aviopuolisot sekä rekisteröidyt parisuhteet) kasvoi siis kahdeksassa vuodessa lähes 40 prosenttia. Asiaa voi tarkastella myös niin, että Suomessa asuvien kaksikulttuuristen perheiden määrä on lähes nelinkertaistunut kolmessa vuosikymmenessä.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa asui vuonna 2015 yhteensä 955 332 avioparia. Edellä mainituista pareista 51 347 oli sellaisia aviopareja, joissa Suomessa syntyneellä henkilöllä oli ulkomailla syntynyt puoliso. Kahden kulttuurin aviopareja oli siis vuoden 2015 lopussa 5,4 % kaikista

aviopareista. Kahden kulttuurin avioparien osuuden voi ennustaa kasvavan jatkossakin, sillä 8 % kaikista Suomessa vuonna 2016 solmituista avioliitoista oli kaksikulttuurisia.

Suomessa syntyneillä miehillä on ollut 2000-luvulta lähtien hieman enemmän ulkomailla syntyneitä puolisoita kuin suomalaisilla naisilla. Vuoden 2015 lopussa suomalaisten miesten kahden kulttuurin liittoja oli 39 592 (54 %) ja suomalaisten naisten kahden kulttuurin liittoja 33 799 (46 %). Valtaosa sekä suomalaisten miesten että suomalaisten naisten ulkomalaisista puolisoista on kotoisin EU-maista. Kun mukaan lasketaan muu Eurooppa, nousee Euroopassa syntyneiden puolisoiden määrä 70 prosenttiin kaikista ulkomailla syntyneistä puolisoista. Seuraavaksi tulevat suomalaisten miesten Aasiassa syntyneet puoliset ja suomalaisten naisten Aasiassa, Amerikassa ja Afrikassa syntyneet puoliset.

Aikuiset ja lapset mukaan lukien kahden kulttuurin perheissä elää noin 300 000 henkilöä. Kahden kulttuurin perheet ovat nuorempia kuin kahden Suomessa syntyneet puolison muodostamat perheet ja noin puolet kaksikulttuurisista perheistä on lapsiperheitä. Kolmasosa kahden kulttuurin perheistä asuu pääkaupunkiseudulla ja joka viides perhe Helsingissä.

LYHYESTI RAKKAUSSIIRTO-LAISUUDESTA

Kasvaneen rakkaussiirtolaisuuden taustalla niin Suomessa kuin maailmallakin on useita eri syitä, joista tärkein on se, että koskaan aiemmin ihmisillä ei ole ollut yhtä paljon mahdollisuuksia tavata toisista maista kotoisin olevia ihmisiä. Yleistynyt opiskelu, työskentely ja matkustelu ulkomailla ovat laajentaneet ”rakkauden markkinoita” ja rakkaus muuton motiivina liikuttaa joka vuosi suurta joukkoa ihmisiä.

Rakkaussiirtolaiset ovat moninainen joukko ihmisiä, mutta maahanmuuton kokemus on yhteinen kaikille. Yhteistä on myös se, että lähes kaikilla rakkauden takia maiden tai mantereiden välillä muutaneilla uuteen kotimaahan sopeutumisen tärkeimpänä tukena on oma puoliso. Sopeutuminen on kuitenkin jokaisen oma henkilökohtainen prosessi, johon liittyy myös ambivalentteja tunteita ja ristiriitaisia ajatuksia. Isot elämänmuutokset, ne toivotut ja iloisetkin, aiheuttavat aina stressiä, sillä muutokseen liittyy epävarmuus ja tarve sopeutua.

Muutama vuosi sitten valmistuneessa tutkimusraportissani kartoitin suomalaisen puolisona Suomeen muuttaneiden kokemaa maahanmuuttostressiä sekä puolison antamaa sosiaalista tukea. Tutkimusta varten haastattamani kymmenen ulkomaalaistaustaista puolisoa nimesivät merkittävimiksi stressin aiheuttajiksi sosiaalisten verkostojen ja itsenäisyyden menettämisen sekä suomen kielen osamattomuuden. Ensimmäisten kuukausien aikana yksinäisyys ja ystävien puute vaivasivat, kielipuolena oleminen turhautti ja riippuvaisuus puolisososta ärsytti. Samaan aikaan suomalaisen puolison tuki koettiin korvaamattoman tärkeänä sopeutumista helpottavana tekijänä. Pelkkä puolison rakkaus ja tuki eivät kuitenkaan riitä, vaan jokaisen on löydettävä oma paikkansa, oma tarkoituksensa ja omat ystävänsä uudesta kotimaasta. Tämä seikka korostui myös haastateltavieni tarinoissa.

Se, kuinka nopeasti uuteen maahan sopeutuu, riippuu useasta eri tekijästä. Persoonallisuudella, aikaisemmilla kokemuksilla ja niihin liittyvällä interkulttuurisella kompetenssilla, kielitaidolla ja läheisten

tuella on kaikilla oma vaikutuksensa, eikä oman asenteen merkitystä voi vähätellä. Olisi väärin väittää, että mitä lyhyempi muuttomatka, sen helpompi sopeutua, mutta kotoutumiseen liittyvät haasteet voivat toki joskus selittyä osaltaan myös ”kulttuurieroilla”.

Tutkimusten mukaan Suomessa asuvat rakkaussiirtolaiset ovat onnellisia niin parisuhteeseensa kuin elämäänsä Suomessa. Suomea pidetään hyvänä ja turvallisena maana asua ja kasvattaa lapsia, eikä suurimmalla osalla pareista ole aktiivisia poismuuttosuunnitelmia. Kulttuuri-erojen kirjo näyttäytyy puolestaan valtaosin rikkautena, eikä parisuhteessa ilmeneviä ongelmia voikaan säilyttää kulttuurierojen kontolle. Työssäni parisuhden-
euvojana olen nähnyt, että kansainvälisten pari-
erien ja suomalaisten pari-
erien ristiriitojen taustalla ovat valtaosin samat syyt.

Läheinen ja rakastava parisuhde sekä puolison tuki, empatia ja ymmärrys, koetaan sopeutumista ja kotoutumista helpottavina tekijöinä. Tutkimukseeni osallistuneet rakkaussiirtolaiset nostivat esille myös oman aktiivisuuden, kärsivällisyyden, myönteisen asenteen ja suomen kielen taidon.

”My mother had left her country with excitement and thrill. She studied books about Finland in an international library and attended a cultural event organised in her local community by the ambassador of Finland. She remembers being escorted to the airport by her friends and feeling like it was the beginning of an adventure.”

Lainaus Duo Blogin (duoduo.fi/blogi) jutusta ‘When a foreigner fell in love with a Finn and learned to live in a strange culture’

”It was tough in the beginning. Back in her home country, my mother had a respectable job, a college degree and plenty of social circles and friends. In Finland, she experienced a sense of captivity and isolation. She knew no one, didn’t speak the language and every day, my dad left for work leaving my mother to figure out how to occupy her days sensibly.”

Lainaus Duo Blogin (duoduo.fi/blogi) jutusta ‘When a foreigner fell in love with a Finn and learned to live in a strange culture’

”So, after nearly 30 years, what has my mother got to say from her journey in Finland? In the end, my mother states, it is all about your attitude and the mindset you choose. You need to be ready to consider your goals and adjust your mentality to cope. Today, my mother looks back at these years with pride of what she has accomplished. She looks forward to the future when she can embrace more free time to explore life’s opportunities. After all, life is full of blessings when you know how to focus on noticing them. Now, she feels like at home here.”

Lainaus Duo Blogin (duoduo.fi/blogi) jutusta ‘When a foreigner fell in love with a Finn and learned to live in a strange culture’

Kahden kulttuurin parit ja suomalaiset termien viidakossa

Hanna Kinnunen

KAHDEN KULTTUURIN PARIT

Monikulttuurinen avioliitto? Kansainvälinen perhe? Ylirajainen tai ylikulttuurinen perhe? Sekaliitto? Kahden kulttuurin parisuhde? Kaksikulttuurinen pariskunta?

Näitä kaikkia nimityksiä on käytetty puhuttaessa kahden eri maissa syntyneen ihmisen parisuhteesta ja perheestä. Nimitykset, kuten termit yleensäkin, eivät ole yksiselitteisiä tai neutraaleja. Esimerkiksi sana monikulttuurinen esiintyy nykyisin lähinnä yleisen maahanmuuttokeskustelun yhteydessä ja termillä monikulttuurinen perhe viitataan usein myös sellaisiin perheisiin, joiden puoliset ovat kotoisin samasta maasta. Kansainvälisen perhe on terminä hieman yksiselitteisempi, eritoten lainopillisessa merkityksessä, mutta arkikäytössä termin ymmärretään usein tarkoittavan esimerkiksi työkomennuksella olevaa suomalaisperhettä. Ylirajainen perhe voi puolestaan olla mikä tahansa sellainen perhe, jonka sosiaaliset verkostot ulottuvat moneen maahan.

Kahden eri maasta peräisin olevan perheeseen ja parisuhteeseen liittyvä termistö on puutteellista ja olemassa olevia termejä käytetään kirjavasti. Viime vuosina termit 'kahden kulttuurin liitto' ja 'kaksikulttuurinen perhe' ovat kuitenkin yleistyneet. Esimerkiksi Väestöliitto päätyi käyttämään termiä 'kaksikulttuurinen avioliitto' vuonna 2012 julkaistussa *Rakkautta, rikkautta ja ristiriitoja - Suomalaisten solmimat kaksikulttuuriset avioliitot* perhebarometrissä. Termi löytyy myös Pirjo Pölläsen yhteiskuntapolitiikan väitöstyöstä *Hoivan rajat – tutkimus venäläisten vaimomuuttajien ylirajaisesta perhehoivasta* (Itä-Suomen yliopisto, 2013).

Myös Duo päätyi edellä mainittuihin termeihin ja on käyttänyt niitä johdonmukaisesti ensimmäisestä Duo-projektista alkaen. Duon määritelmän mukaan kaksikulttuurinen perhe (tai kahden kulttuurin perhe) on perhe, jonka puoliset ovat syntyneet eri maissa. Kulttuurilla viitataan tässä yhteydessä ennen kaikkea synnyinmaahan ja jokaisen ihmisen yksilöllisiin kokemuksiin, eikä sanaan sisällytetä muita ominaisuuksia tai oletuksia. Määritelmän mukaan kahden kulttuurin perheitä ovat esimerkiksi:

- Avioliitossa elävät suomalainen mies ja virolainen nainen sekä heidän kaksi lastaan.
- Avioliitossa elävät suomalainen nainen ja kanadalainen mies.
- Rekisteröidyssä parisuhteessa elävät ranskalainen nainen ja intialainen nainen sekä heidän lapsensa.

Kahden kulttuurin perheitä yhdistävä seikka on, että asuu pari missä maassa tahansa, on toinen tai molemmat puolisoista (asuttaessa kolmannessa maassa joka ei ole kummankaan koti-/synnyinmaa) sen hetkessä asuinmaassaan se maahanmuuttajataustainen. Asuinmaahan ja maahanmuuttoprosessiin liittyvät kysymykset ovatkin ainoa asia, joka yhdistää kaikkia kahden kulttuurin perheitä. Perheissä toki puhutaan lähes aina kahta tai useampaa eri kieltä, mutta esimerkiksi äidinkielenään englantia puhuvan brittiläisen ja yhdysvaltalaisen liitossa näin ei ole.

Kaksikulttuuriset perheet ovat monimuotoisia ja niistä löytyy niin ydinperheitä, uusperheitä, kahden aikuisen perheitä, sateenkaariperheitä, adoptioperheitä kuin monikkoperheitäkin. Kaksikulttuurisuus antaa kahden kulttuurin perheille oman erityispiirteensä ja yhteneväisiä kokemuksia,

mutta perheet, samoin kuin kaikki muutkin perheet, ovat kukin omanlaisensa.

KAHDEN KULTTUURIN SUOMALAISET

Kahden kulttuurin parien Suomessa syntyneet lapset ovat suomalaisia ja suomalais-syntyisiä – kahden kulttuurin suomalaisia. He eivät siis ole maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia, eikä heidän identiteettiään voi määrittellä kukaan muu kuin he itse. Kahden kulttuurin suomalaisnuoria etnologian pro gradu työssään tutkinut Hanna Vesamäki ilmaisee asian näin:

”Kaksikulttuurisuudelle annetut merkitykset ja sen vaikutukset nuorten elämään eivät ole yksiselitteisiä tai muuttumattomia. Nuorille itselleen kaksikulttuurisuus on luonnollinen osa elämää, mutta erityisesti ulkopuolisten asenteiden ja käyttäytymisen vuoksi nuoret havahtuvat välillä pohtimaan omaa kulttuuri-identiteettiään.”

”Kaksikulttuurisuuden lisäksi nuoret kokevat monien muiden tekijöiden vaikuttavan identiteettinsä muodostumiseen. He myös korostavat jokaisen yksilön ja perheen omaavan vanhempien kulttuuritaustasta riippumatta aina omanlaisensa kulttuurin, joka tulisi saada muovata ja määrittää itse. Vanhempiansa kulttuurien suhteen nuoret voivat olla paitsi sekä-että, myös ei-eikä, mutta myös kaikkea siltä väliltä.”

”Yksilöstä, tilanteesta ja elämänvaiheesta riippuen kaksikulttuurisuus voi nuorten mukaan näyttäytyä niin rikkautena ja voimavarana kuin haasteena ja taakkanakin. Kulttuurien konkreettinen ja koettu läheisyys onkin lopulta aina tapaus- ja yksilökohtaista.”

Familia ry:n Duo-toiminta

Historia, nykyhetki ja tulevaisuus

Tanja del Angel

FAMILIA RY:N DUO-TOIMINTA: HISTORIA, NYKYHETKI JA TULEVAISUUS

Vuonna 1988 perustetun Familia ry:n (ennen Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry) toiminnassa on alusta alkaen ollut mukana paljon kahden kulttuurin perheitä. Muun muassa ulkomaan työkomennukselta tai ulkomailta opintojen parista kotiin palaavat perheet havahtuivat siihen, ettei Helsingissä vielä 1980-luvun lopulla ollut paljon kansainvälisille ja monikulttuurisille perheille suunnattua toimintaa. Suomi ja suomalaiset saattoivat myös tuntua vieraalta ulkomailla vietettyjen vuosien jälkeen. Esimerkiksi ulkomailta hankitun kielitaidon ylläpitäminen, uudet

kansainväliset ruokamieltymykset ja ulkomaan kaipuu synnyttivät tarvetta jakaa kokemuksia ja viettää aikaa yhdessä toisten samoista asioista kiinnostuneiden kanssa. Näistä tarpeista syntyi oma kansainvälinen yhteisö, Familia. Erityisesti kahden kulttuurin perheille suunnattu toiminta sai alkunsa perheiden lukumäärän nopeasta kasvusta ja heidän omista lähtökohdista ja tarpeista. Familialle oli jo kertynyt paljon hiljaista tietoa perheiden erityispiirteistä ja tuen tarpeesta vuosien varrella, kun vuonna 2008 aika oli viimein otollinen kahden kulttuurin perheille suunnatulle omalle Duo-projektille. Duo-projekti syntyi vastaamaan kahden kulttuurin perheiden tuen tarpeeseen ja kehitti perheille suunnattua vertaistukitoimintaa sekä tuotti tietoa perheiden erityispiirteistä.

Duo-projektin (Duo – Kaksikulttuuriset perheet tulevaisuuden voimavarana -hanke 2008-2012) päätavoite oli kehittää kahden kulttuurin perheiden hyvinvointia parantavia ja vanhemmuutta vahvistavia toimintamalleja sekä vertaistukeen perustuvia toimintamuotoja yhteistyössä kolmannen ja julkisen sektorin kanssa. Duon ensimmäisellä projektikaudella (2008-2012) luotiin mallit vertaisryhmä- ja vapaaehtoistoiminnalle sekä kahden kulttuurin perheiden perhevalmennukselle. Toiminta koostui vertaistukeen perustuvasta vapaaehtoisten ohjaamasta ryhmätoiminnasta, kuten keskusteluryhmistä, Äiti & vauva-ryhmistä, vapaaehtoisten koulutuksista ja kahden kulttuurin perheiden täydentävästä perhevalmennuksesta. Toiminnalla haluttiin vahvistaa perheiden voimavaroja

ja sosiaalisia tukiverkostoja sekä tukea parisuhdetta ja vanhemmuutta luomalla mahdollisuuksia vertaistukeen sekä hyvien käytäntöjen ja kokemusten jakamisen toisten parien ja perheiden kanssa. Lisäksi projektissa kerättiin tietoa kahden kulttuurin perheistä ja parannettiin eri ammattiryhmien valmiuksia tunnistaa kahden kulttuurin perheiden erityispiirteitä ja kohdata heitä työssään. Kohderyhmän luonteen ja maantieteellisen sijoittumisen huomioon ottaen Duo-projektin ensimmäisellä kaudella toiminta suunnattiin pääkaupunkiseudulla asuville kahden kulttuurin pareille ja lapsiperheille.

Duon toisella projektikaudella (2013-2016) hyödynnettiin projektin ensimmäisen kauden aikana kertynyttä kokemusta ja asiantuntemusta. Duon ensimmäinen projektikausi oli osoittanut toiminnan hyödyllisyyden ja vertaistuen tarpeen myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla asuvien kahden kulttuurin perheiden keskuudessa. Perheiden lukumäärä oli edelleen nopeassa kasvussa ja tarve toiminnan valtakunnallistamiselle oli lisääntynyt, sillä 70 % perheistä asui pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Duon toisella projektikaudella kahden kulttuurin perheille suunnattu vapaaehtois- ja vertaistoiminta sekä vanhempainvalmennus monipuolistuivat ja ne valtakunnallistettiin hyödyntämällä monipuolisesti helppokäyttöisiä matalan kynnyksen verkkopalveluita, sosiaalista mediaa ja yhteistyöverkostoja. Lisäksi projektissa tuotettiin tietoa kahden kulttuurin perheistä ja parannettiin tiedon saatavuutta keräämällä ja kokoamalla tietoa sähköiseen tietopankkiin.

MIKSI TOIMINTAA KAHDEN KULTTUURIN PERHEILLE TARVITAAN?

Kahden kulttuurin perheiden määrä Suomessa on kolminkertaistunut kahdessa vuosikymmenessä ja he ovat muodostuneet yhä suuremmaksi, näkyvämmäksi ja pysyväksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Duo-projektin alkaessa vuoden 2008 alussa Suomessa asui noin 52 000 kahden kulttuurin perhettä. Projektin päättyessä vuoden 2016 lopussa Suomessa asui viimeisimmän tilastotiedon mukaan reilusti yli 73 000 kahden kulttuurin paria ja perhettä, joissa lähipiiri mukaan lukien elää arviolta yli 300 000 aikuista ja lasta, mikä on verrattavissa esimerkiksi ruotsinkielisen väestön määrään Suomessa. Lukumäärän kasvun myötä perheiden kohtaaminen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja ammattiryhmissä on lisääntynyt. Kahden kulttuurin perheillä on omat erityistarpeensa, joihin kantasuomalaisille ja maahanmuuttajaperheille suunnattu toiminta ja palvelut eivät yksin vastaa.

Kahden kulttuurin perheet eivät ole täysin kantasuomalaisia, mutta eivät usein myöskään täysin maahanmuuttajia ja perheet tarvitsevat heidän erityispiirteensä huomioivaa tukea. Kahden kulttuurin perheet ovat ikärakenteeltaan nuorempia kuin suomalaiset perheet keskimäärin ja noin puolet kahden kulttuurin perheistä on lapsiperheitä. Vertaistuen ja sosiaalisten tukiverkostojen tarve ja merkitys korostuvat silloin, kun perheeseen syntyy lapsi. Viimeistään perheellistymisen myötä kahden kulttuurin perheen vanhempien täytyy sovittaa yhteen omat odotukset ja

perhekäsitykset, kasvatusnäkemykset ja vanhemmuuden mallit, jotka voivat muodostua vanhempien erilaisista perinteistä, arvoista, maailmankatsomuksista tai uskonnoista. Perheet voivat kohdata myös sukulaisten, ystävien, ammattilaisten ja yhteisön heihin kohdistamia ennakkoluuloja. Kahden kulttuurin perheessä vanhemmat puhuvat lähes aina eri äidinkieliä, joten vanhempien on löydettävä oma tapansa tukea lapsen kahden kulttuurin identiteettiä ja kaksikielisyyttä.

Kahden kulttuurin liitot päätyvät eroon kantasuomalaisen solmimien liittoja useammin. Ilmiön taustalla vaikuttavat useat eri tekijät, joista monet ovat samoja kuin eroissa yleensäkin. Taustalla vaikuttavia syitä ovat lisäksi maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvät haasteet esimerkiksi sosiaalisen verkoston puute ja vaikeus työllistyä. Tilanteen kuormittavuutta lisäävät muut samanaikaiset elämänmuutokset, kuten perheellistyminen ja vanhemmuus. Kansainvälisiä piirteitä sisältävät kahden kulttuurin liittojen erot ovat usein hankalia ja raskaita prosesseja. Pahimmillaan ne voivat vaarantaa lapsen myönteisen kahden kulttuurin identiteetin kehittymisen sekä lapsen mahdollisuuden rakentaa ja ylläpitää suhteita molempien vanhempiensa kulttuureihin, kieliin ja sukulaisiin. Kahden kulttuurin perheillä on tarve ennen kaikkea sosiaalisten tukiverkostojen vahvistamiseen, parisuhteen ja vanhemmuuden tukemiseen sekä hyvien käytäntöjen ja kokemusten jakamiseen toisten samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Edellä mainitut tekijät vahvistavat perheiden voimavaroja ja edesauttavat perhetason kotoutumista.

Familian Duo-toiminta

Perheiden erityispiirteisiin kuuluu se, että ainakin toinen puolisoista asuu aina kotimaansa ulkopuolella riippumatta siitä, mihin maahan perhe asettuu. Suomalaisen puolisona maahan muuttaneella on usein lähtökohtaisesti paremmat edellytykset omaksua tietoa Suomesta, oppia kieltä ja verkostoitua verrattuna moniin muihin maahanmuuttajiin, eikä heillä välttämättä ole suuria kotoutumiseen liittyviä haasteita. Yhteistä kaikille ulkomaalaistaustaisille puolisoille on kuitenkin se, että tärkeimpänä ja joskus myös ainoana tukena toimii suomalainen kumppani. Suomalainen puoliso ei kuitenkaan automaattisesti takaa ulkomailta muuttaneen puolison menestyksestä kotoutumista, vaikka näin usein ajatellaankin. Parhaimmillaan suomalaiset puoliset ovat tärkeä voimavara kotoutumisessa, mutta myös he tarvitsevat tukea. Kotoutuminen vaikuttaa välillisesti myös suomalaiseen puolisoon ja perheen lapsiin, mikä jää ammattilaisilta usein huomioimatta. Vaikka mahdolliset kulttuurierot sekä maahanmuuton ja kotoutumisen vaikutukset perheeseen täytyy huomioida myös kahden kulttuurin perheiden kohtaamisessa, vaikutukset ovat jokaisen perheen kohdalla erilaisia. Ulkomaalaistaustaisen puolison tarve tukeen ja suomalaisen puolison mahdollisuus olla tukena vaihtelevat erilaisten taustojen ja elämäntilanteiden mukaan.

Myös kahden kulttuurin perheet ovat monimuotoisia ja jokaisen perheen tilanne on ainutlaatuinen. Kahden kulttuurin perheiden joukossa on paljon esimerkiksi ero-, yksinhuoltaja- sateenkaari- ja uusperheitä omine erityispiirteineen. Maahanmuuton kasvaessa, yhteiskunnan muuttuessa ja kahden kulttuurin perheiden lukumäärän lisääntyessä myös ilmiöt ja haasteet monipuolistuvat ja tarve tiedolle sekä kohdennetuille palveluille ja tuelle lisääntyy. Kahden kulttuurin lasten identiteetin ja monikielisyyden tukemisesta, eroperheistä, kahden kulttuurin nuorista, isovanhemmudesta sekä esim. Suomeen turvapaikanhakijana tulleiden muodostamista kahden kulttuurin parisuhteista tiedetään vielä suhteellisen vähän. Kahden kulttuurin perheille suunnatun toiminnan ja palveluiden järjestäminen ja kehittäminen, edunvalvonta ja vaikuttaminen sekä perheitä koskevan tiedon ja asiantuntemuksen lisääminen jatkuvat Duo-projektin päättyttyä osana Familia ry:n perustoimintaa ja erityisosaimista. Tulevaisuudessa Familia ry vahvistaa rooliaan erityisesti valtakunnallisena kahden kulttuurin perheiden toiminnan järjestäjänä, asiantuntijana, edunvalvojana ja tukijana.

Familian Duo-toiminta on kahden kulttuurin pareille ja perheille tarkoitettua toimintaa, joka tuo yhteen kahden kulttuurin arkea eläviä ihmisiä ja perheitä ajatuksineen ja kokemuksineen. Toimintaa järjestetään kasvotusten ja netissä ympäri Suomea.

Kokemuksia Duo vanhempainvalmennuksesta

”Osallistuminen vahvisti meitä perheenä”

Hanna Kinnunen

VANHEMMUUTEEN VALMISTAVAA VALMENNUSTA JA VERTAISUUTTA

Duo on järjestänyt englanninkielistä vanhempainvalmennusta kahden kulttuurin vauvaperheille jo vuodesta 2009 saakka. Valmennukseen on osallistunut vuosien saatossa reilut 200 pariskuntaa, joista – muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta – kaikki ovat odottaneet ensimmäistä lastaan. Ainakin yhtä monta vauvaa on sittemmin sulattanut vanhempiensa sydämet ja osa näistä pienistä kahden kulttuurin suomalaisista ehtinyt aloittamaan koulutiensä.

Uuden nettitoimintaa kehittävän Duo-hankkeen myötä Duo vanhempainvalmennus siirtyi osittain nettiin. Ensimmäinen nettivalmennus järjestettiin marraskuussa 2013 ja siihen osallistui kahdeksan kaksikulttuurista paria ympäri Suomen. Nettivalmennus madalsi pariskuntien osallistumisen kynnyksiä, sillä valmennukseen pystyi osallistumaan mistä päin Suomea – tai maailmaa – tahansa.

Osallistuminen valmennukseen helpottui entisestään, kun Duo vanhempainvalmennuksen sisältö julkaistiin nettikurssina Perheaikaa.fi sivustolla joulukuussa 2014. Kurssin sisältämä englanninkielinen itseopiskelumateriaali on tarkoitettu vauvaa odottaville ja vanhemmuuden alkutaipaleella oleville kahden kulttuurin pareille. Kurssin eri osa-alueet käsittelevät vanhemmuutta ja lasten kasvatusta kahden kulttuurin perheessä ja kurssi sisältää muun muassa teema-artikkeleita, lainauksia vanhemmilta, luentovideoita, kotitehtäviä sekä ääni- ja videoklippejä. Maksuttoman kurssin materiaali löytyy netistä, joten kurssille voi osallistua milloin ja missä tahansa.

Nettivalmennuksen ja -kurssin lisäksi Duo vanhempainvalmennukseen kuuluu perheiden yhteisiä vertaistapaamisia. Vertaistapaamiset alkoivat maaliskuussa 2015 ja ne jatkuvat edelleen pysyvän rahoituksen turvin. Suosittuihin ja erinomaista palautetta saaviin vertaistapaamisiin osallistui vuosina 2015–2016 kaiken kaikkiaan 124 osallistujaa.

”[Parasta valmennuksessa] oli muiden samassa elämäntilanteessa olevien pariensa tapaaminen ja ymmärrys siitä, ettemme ole yksin. Muiden ihmisten tarinoiden ja kokemusten kuuleminen.”

(Palautetta osallistujalta)

OSALLISTUJAT SAIVAT TOIVOMAANSA TIETOA JA VERTAISTUKEA

Duo vanhempainvalmennusta arvioitiin kevään 2016 aikana sähköisen kyselylomakkeen avulla. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää ja arvioida, miten vanhempainvalmennus on vastannut osallistujien tarpeisiin ja millaisia koettuja vaikutuksia valmennuksella on ollut. Arviointitutkimuksen toteuttamisesta vastasi Itä-Suomen yliopistossa hoitotieteen opintoja suorittava terveydenhoitaja Hanna Kampila yhteistyössä projektipäällikkö Hanna Kinnusen kanssa. Kyselytutkimuksen toteuttamiseen saatiin apua Lastensuojelun Keskusliitolta ja tutkija Petri Pajulta.

Halu oppia uusia asioita ja tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia nousivat kyselyyn vastanneiden tärkeimmiksi syiksi osallistua valmennukseen. Vastausten perusteella voi todeta odotusten myös toteutuneen, sillä yli 90 % vastanneista oli saanut valmennuksesta uutta tietoa ja yli 80 % koki tutustuneensa valmennuksen aikana uusiin ihmisiin (kaikki vastaajat eivät olleet osallistuneet vertaistapaamiseen, joten lukua voidaan pitää korkeana). Vastaajat myös kokivat, että valmennukseen oli helppo osallistua ja että he pystyvät soveltamaan valmennuksessa oppimiaan asioita omaan vanhemmuuteen. Lisäksi vastaajat kertoivat keskustelleensa valmennuksen herättämistä ajatuksista puolisonsa kanssa sekä saaneensa valmennuksesta tukea elämäntilanteeseensa.

Duo vanhempainvalmennuksen onnistumisesta kertoo myös se, että lähes kaikki kyselyyn vastanneista suosittelisi

”Minä ja mieheni keskustelimme siitä mikä meille on tärkeää ja mitä puolia kulttuureistamme erityisesti arvostamme. Vanhempainvalmennukseen osallistumisesta on nyt yli viisi vuotta ja olemme yhä kiitollisia (kaksi lasta ja kaksi maata myöhemmin!), että meillä oli mahdollisuus osallistua tällaiseen ohjattuun keskusteluun. Osallistuminen vahvisti meitä perheenä.”

(Palautetta osallistujalta)

valmennusta muille kahden kulttuurin pareille. Tulosten mukaan Duo vanhempainvalmennus on onnistunut vastaamaan kahden kulttuurin parien tiedolliseen ja vertaistuen tarpeeseen. Lisäksi valmennuksella voidaan nähdä olevan positiivisia vaikutuksia parisuhteen hyvinvointiin sekä vanhemmuuteen kahden kulttuurin perheissä. Myös vanhempainvalmennuksen tarjoamat materiaalit on koettu hyödyllisiksi.

DUO VANHEMPAIN- VALMENNUKSENJATKO

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) suosittelee, että ensimmäistä lasta odottavalle perheelle tulee järjestää moniammatillista perhevalmennusta, johon sisältyy vanhempainryhmätoimintaa ja synnytysvalmennus. Perhevalmennus onkin vakiinnuttanut paikkansa äitiyshuollon tuen muotona, mutta lama-aikoina kunnat ovat usein supistaneet tai lakkauttaneet perhevalmennuksen taloudelliseen tilanteeseen vedoten. Lisäksi maksutonta perhevalmennusta on vain harvoin saatavilla englanninkielellä.

Kahden kulttuurin vauvaperheille suunnatulle Duo vanhempainvalmennukselle on iso tarve ja kysyntä jo pelkästään kielen takia. Duo-toimintaan kuuluva valmennus ei kuitenkaan korvaa neuvoloiden tarjoamaa perhevalmennusta, vaan täydentää sitä. Vuosien saatossa erinomaiseksi ja vaikuttavaksi todettu toimintamuoto jatkuu pysyvänä osana Duo-toimintaa ja täydentyy kokemuksen ja osallistujilta saadun palautteen perusteella. Olemme esimerkiksi pilotoineet englanninkielistä synnytysvalmennusta ja lisänneet vanhempainvalmennuspakettiin vapaaehtoisen kaksikielisyystöpajan. Molemmat valmennusta täydentävät osiot ovat saaneet innostuneen vastaanoton ja erinomaista palautetta.

Lisätietoa Duo vanhempainvalmennuksesta löytyy Duon nettisivustolta osoitteessa

duoduo.fi/vanhempainvalmennus (suomeksi) ja en.duoduo.fi/family-training (englanniksi).

”Valmennus toimi juuri kuten olin toivonutkin, eli asioita ajattelemaan aktivoivana voimana.”

(Palautetta osallistujalta)

”Opin uusia asioita kaksikielisyydestä ja tärkeitä asioita parisuhteen hoidosta lapsen syntymän jälkeen.” (Palautetta osallistujalta)

Duo vanhempainvalmennukseen osallistuneet Thatcher ja Reetta vastasyntyneen poikansa Pajun kanssa keväällä 2016.

”With roots, life experience and cultural influences from Finland, the US, Russia and New Zealand, and having started our family with a chance meeting in France, we have been multicultural and international from the start.

It was a warm and welcoming feeling to learn that the country that is our home now, Finland, has such progressive and proactive people and government as to create and support an organisation such as Duo. Duo educates, but more importantly to us, it sends a clear message to new intercultural families: “You are welcome and wanted here.” (Palautetta Duo vanhempainvalmennukseen osallistuneilta Thatcherilta ja Reetalta)

”It was very helpful and supportive for our future family lives and expectations. Very friendly, warm and relaxed atmosphere.” (Palautetta osallistujalta)

Vertaisuutta ja vapaaehtoisuutta netissä

Hanna Kinnunen

Vuonna 2013 alkaneen Duo-hankkeen (2013-2016) kantavana voimana oli vertaisuus netissä. Kehitettävän nettitoiminnan haluttiin mataloittavan kynnystä osallistumiseen ja ulottamaan toiminta pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Toiminnassa hyödynnettiin erilaisia verkkoratkaisuja ja sosiaalista mediaa sekä yhteistyömahdollisuuksia kumppaneiden kanssa.

Kasvokkain ja netissä tapahtuva vertais- ja vapaaehtoistoiminta eivät ole toistensa vastakohtia tai toisiaan poissulkevia vaihtoehtoja. Sen sijaan kasvokkain tapaavat ja netin kautta kokemuksiaan jakavat ryhmät täydentävät toisiaan. Se mikä sopii yhdelle ja yhteen elämäntilanteeseen, ei välttämättä sovi toiselle ja toiseen elämäntilanteeseen. Erilaiset osallistumis- ja muotojen mahdollistavat toimintamuotojen välillä hyppäämiseen ja molempien hyödyntämisen.

Duo-hankkeen aikana kehitettyihin nettitoimintamuotoihin kuuluivat chatit, keskusteluryhmät, vapaaehtoisten koulutukset sekä luennot ja puheenvuorot. Ne kaikki osoittautuivat toimiviksi ja pidetyiksi osallistumisen muodoiksi ja toimintaan osallistuttiin paitsi ympäri Suomen myös ulkomailta saakka. Nettitoiminta jatkuu nyt osana Familiaan juurtunutta Duo-toimintaa.

DUO CHATIT

Duon työntekijät ja vapaaehtoiset netтивertaiset ovat järjestäneet suomen- ja englanninkielisiä chatteja yhteistyökumppanimme Väestöliiton ylläpitämällä Perheikkaa.fi sivustolla. Chatteja on järjestetty myös toisen yhteistyökumppanimme Tukinetin sivustolla.

Työntekijöiden, kokemusasiantuntijoiden ja vertaisten ohjaamia chatit ovat käsitelleet kahden kulttuurin arkea eri näkökulmista: parisuhdetta, vanhemmuutta, perheellistymistä, kaksikielisyyttä, lasten kasvatusta ym. Hankkeen aikana järjestettiin 39 chatia ja chatteihin osallistui 131 henkilöä.

SULJETUT KESKUSTELURYHMÄT NETISSÄ

Duo-nettitoimintaan kuuluvat myös netin suljetut keskusteluryhmät. Ne poikkeavat chateista siten, että keskustelua voi käydä silloin kun se itselle parhaiten sopii – ajasta ja paikasta täysin riippumatta. Chattien tapaan nettiryhmiä ovat ohjanneet sekä Duon työntekijät että vapaaehtoiset vertaiset. Ryhmiä ovat ohjanneet myös eri alojen opiskelijat, jotka ovat hyödyntäneet ryhmässä käytyjen keskustelujen sisältöä pro gradu ja opinnäytetöissään.

Hankkeen aikana järjestettiin seitsemän erilaista nettiryhmää: neljä vertaisryhmää ja kolme temaattista nettiryhmää:

1. Vanhemmuus kahden kulttuurin perheessä (vertaisryhmä)
2. Äitinä suomalais-afrikkalaisessa perheessä (vertaisryhmä)
3. Meidän perhe on hyvä tiimi! (vertaisryhmä)
4. Kahden vakaumuksen parisuhde ja vanhemmuus (vertaisryhmä)
5. Kahden kulttuurin erosta (temaattinen nettiryhmä)
6. Kahden kulttuurin kasvatit (temaattinen nettiryhmä kahden kulttuurin suomalaisnuorille)
7. "Kotona kaikkialla ja ei missään" (temaattinen nettiryhmä kahden kulttuurin suomalaisnuorille)

Temaattisten nettiryhmien ja vertaisryhmien välillä ei ole suurta eroa: molempiin ryhmiin osallistutaan anonymisti ja ryhmien teema sekä kesto ovat ennalta määriteltynä. Ryhmätyyppejä erottaa kuitenkin se, että temaattisten ryhmien ohjaajien ei tarvitse olla vertaisia (tai työntekijöitä) ja niiden osallistujat ovat ennen kaikkea kokemusasiantuntijoita. Lisäksi temaattisten Duo nettiryhmien sisältöä on hyödynnetty lukuisissa artikkeleissa, jutuissa ja opinnäytetöissä (lisätietoa: duoduo.fi/kirjasto)

VAPAAEHTOISTEN NETTIKOULUTUKSET

Jo alusta alkaen oli selvää, että mikäli Duo-toiminta haluttiin laajentaa valtakunnalliseksi, tuli myös vapaaehtoisten kouluttamisen, perehdyttämisen ja työhöön ohjauksen siirtyä kokonaan tai osittain nettiin. Nettikoulutusten osalta tehtiin tiivistä yhteistyötä Tukinetin kanssa ja kaikki nettikoulutukset järjestettiin Tukinetin Cisco WebEx-pohjalla. Koulutusten sisällöstä, käytännönjärjestelyistä ja vapaaehtoisten kouluttamisesta vastasivat Duon työntekijät projektipäällikkö Hanna Kinnunen ja projektikoordinaattorit Tanja del Angel tai Tuuli Shinyella.

Hankkeen aikana järjestettiin kuusi erillistä koulutuskokonaisuutta. Koulutuskokonaisuuksiin sisältyi yhteensä 12 koulutuskertaa, joissa oli 68 osallistujaa. Nettiluentojen ja chattien lisäksi koulutuksiin sisältyi harjoitustehtäviä ja vähintään yhteen toimintamuotoon osallistuminen Duo-vapaaehtoisena.

”Ootte edelläkävijöitä järjestösektorilla!”

(Palautetta nettikoulutukseen osallistuneelta vapaaehtoiselta)

”Kiitos, että annoitte meille äänen.”

(Palautetta ”Kahden kulttuurin kasvatit” nettiryhmään osallistuneelta nuorelta)

”Itselläni vapaaehtoistyöhön Duossa kannusti kaikkein eniten intohimo ja mielenkiinto aihetta eli kaksikulttuurisuutta kohtaan. Se toimi kimmokkeena jopa enemmän kuin halu auttaa muita, sillä työssäni sosiaalialalla koen jo auttavani yhteiskuntaa ja ”olevani hyödyksi”. Sen sijaan oma mielenkiinto kaksikulttuurisuus-tematiikkaan innosti lähtemään mukaan toimintaan samantien.” (Palautetta Duo vapaaehtoiselta)

Annika Bourgogne valmistautumassa ensimmäisellä Duo nettiluennolle huhtikuussa 2013.

”Oli todella mielenkiintoista kuulla muiden kokemuksia, sillä en ole aikaisemmin puhunut kaksimaalaisuusasioista monienkaan ihmisten kanssa, enkä varsinkaan näin monipuolisesti ja pitkällisesti. Oli ihanaa huomata, että muilla on samanlaisia kokemuksia, enkä ole ainoa, joka joitain ajatuksia on elämässään ajatellut.”

(Palautetta ”Kotona kaikkialla ja ei missään” nettiryhmään osallistuneelta nuorelta)

”Toivon edelleen, että ehtisin enemmän koska uskon, että tällainen jakaminen yhdessä antaa ihmisille paljon ja vain edistää Duon toimintaa!”

(Palautetta Duo vapaaehtoiselta)

Vapaaehtoisten nettikoulutukseen osallistuneet ovat tähän mennessä muun muassa ohjanneet nettiryhmiä, vetäneet Duo Chatteja, kirjoittaneet artikkeleita ja juttuja Duo Kirjastoon (duoduo.fi/kirjasto) ja Duo Blogiin (duoduo.fi/blogi) sekä käynnistäneet kasvokkain tapaavia Duo keskusteluryhmiä (esim. Duo Äiti & vauva -ryhmät ja Duo Olohuone tapaamiset) omilla paikkakunnillaan Helsingissä, Hämeenlinnassa, Kouvolassa, Lappeenrannassa, Lohjalla, Oulussa ja Tampereella.

DUO PUHEENVUOROT JA NETTILUENNOT

Vuodesta 2013 lähtien olemme järjestäneet myös Duo nettiluentoja ja puheenvuoroja kumppanimme Väestöliiton Perheikka.fi sivustolla. Valtaosa tähän mennessä järjestetyistä luennoista on tallennettu ja nämä puheenvuorot ovat katsottavissa jälkikäteen silloin kun se itselle parhaiten sopii. Mielenkiintoisista luennoista ja puheenvuoroista voivat hyötyä niin kahden kulttuurin perheet kuin

ammattilaiset ja opiskelijatkin. Ammattilaisten ja kokemusasiantuntijoiden avulla järjestettyjä suomen- ja englanninkielisiä luentoja on järjestetty eri teemoista: kaksikielisyydestä, ylirajaisesta isovanhemmudesta, lastenkasvatukseen liittyvistä kulttuurieroista, synnytyksestä, kahden kulttuurin identiteettikysymyksistä jne. Luentoja ja puheenvuorojen diat ja linkit tallenteisiin löytyvät Duo Kirjastosta osoitteesta: duoduo.fi/nettiluennot

DUO NETTIKURSSI KAHDEN KULTTUURIN VAUVAPERHEILLE

Englanninkielisellä Duo nettikurssilla käsitellään kahden kulttuurin vauvaperheitä kiinnostavia teemoja ja perehdytään kahden kulttuurin vanhemmuuden erityispiirteisiin, kuten erilaisten tapojen yhdistämiseen perheen sisällä sekä lapsen identiteettiin ja kaksikielisyyteen. Kurssin sisällössä on otettu huomioon asiantuntijoiden näkökulma teemaan, mutta ma-

teriaaliin sisältyy myös kahden kulttuurin perheiden omakohtaisiin kokemuksiin perustuvaa tietoa ja vinkkejä. Duo nettikurssi löytyy Väestöliiton Perheikka.fi sivustolta osoitteessa: perheikka.fi/nettikurssit

”Duo-toiminta on hyödyllistä kaltaisimmille monikulttuurisille pareille, jotka ovat saamassa ensimmäisen lapsen. Toivomme, että toimintaa järjestetään myös jatkossa.”

(Palautetta osallistujalta)

Kulttuurienvälistä vapaaehtoistoimintaa suurella sydämellä

Tuuli Shinyella

Innokas, osaava ja monikulttuurinen joukko vapaaehtoisia on ollut Duo-toiminnan onnistumisen edellytys. Duon vapaaehtoistoimintaan kuului monenlaisia tekemistä: vertaistoiminnan ohjaamista kasvokkain ja netissä, luentoja, Duo Blogeihin ja Duo Kirjastoon kirjoittamista sekä erilaisten tapahtumien järjestelyihin osallistumista. Duon vapaaehtoistoiminnan vahvuutena on ollut se, että suurin osa vapaaehtoisista on itsekin vertaisia.

VAPAAEHTOISTOIMINTAA JA VERTAISUUTTA OMAAN ELÄMÄNTILANTEeseen SOPIVASTI

Duon vapaaehtoistoiminnassa oli mahdollisuuksia monenlaisiin elämäntilanteisiin. Suosituin vapaaehtoistoiminnan muoto oli Duo Äiti & vauva -ryhmän ohjaaminen, jossa itsekin vauvavuotta viettävät vapaaehtoiset toimivat vertaisohjaajina toisille samassa tilanteessa oleville kahden kulttuurin perheiden äideille. Hankkeen aikana toiminnassa oli mukana 23 vapaaehtoista Äiti & vauva -ryhmän ohjaajaa.

Valmiiden vapaaehtoistehtävien lisäksi vapaaehtoisilla oli mahdollisuus toteuttaa itse ideoimiaan toimintamuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia vertaiskeskusteluryhmiä. Vapaaehtoisten omista lähtökohdista syntyneitä toimintamuotoja olivat esimerkiksi Duo Trio -vertaistapaamiset perheille sekä vertaisryhmä espanjankielisille vanhemmille.

Vapaaehtoisia tuettiin järjestämällä heille koulutusta, työnohjausta sekä virkistystapaamisia. Duon vapaaehtoiset muodostivatkin toisilleen vielä erityisen vertaisyhteisön, jossa voitiin jakaa ko-

kemuksia vapaaehtoisena toimimisesta omaa sydäntä lähellä olevien teemojen parissa.

VAPAAEHTOISTEN NETTIKOULUTUS MAHDOLLISTAA VALTAKUNNALLISEN VAPAAEHTOISVERKOSTON

Duossa kehitetty vapaaehtoisten nettikoulutus on projektin kannalta tehokas ja näppärä tapa perehdyttää uusia vapaaehtoisia tehtäviinsä. Nettikoulutukseen saattoi osallistua mistä päin Suomea tahansa omalta kotisohvalta käsin, joten myös vapaaehtoisten näkökulmasta nettikoulutuksella on monia etuja verrattuna perinteiseen kasvokkaiseen koulutukseen. Vapaaehtoisten nettikoulutus koostui nettiluennoista, chateista ja itsenäisistä tehtävistä. Nettikoulutus järjestettiin kahden tai kolmen illan kokonaisuutena Tukinet-sivustolla. Nettikoulutuksen teemoina olivat johdatus kahden kulttuurin perheisiin, vertaisuuden voima, vapaaehtoistehtävät käytännössä sekä viestintä ja seuranta.

”Parasta vapaaehtoistoiminnassa ihanien, uusien ihmisten tapaaminen, joista on tullut todellisia ystäviä. Kokemusten ja elämäntarinoiden jakaminen toisten kahden kulttuurin perheiden kanssa.” (Vapaaehtoisten palautetta)

”Tykkäsin tosi paljon teidän nettikoulutuskonseptista! Ihan mahtavaa, että hyödynnetään nettiä ja uusia kanavia toimia :)”

(Vapaaehtoisten palautetta)

FAKTABOXI

- Hankkeen aikana järjestettiin neljä nettikoulutusta
- Nettikoulutuksiin osallistui 29 vapaaehtoista
- Duon vapaaehtoistehtävät: Duo Äiti & vauva -ryhmän ohjaaja, Duo Olohuoneen ohjaaja, keskusteluryhmän ohjaaja, nettivertaisohjaaja chateissa ja nettiryhmissä, blogijuttujen ja nettiaartikkelien kirjoittaja sekä nettiluennoitsija.

Vertaisohjaajan näkökulma

”Koin tekevänä merkityksellistä vapaaehtoistyötä kaksikielisyyden edistämiseksi”

Anna Salvatierra

Aloitin sosiaalialan opinnot Metropolia AMK:ssa syksyllä 2015. Opintoihimme kuuluu useita työharjoitteluita, joista yksi on vapaaehtoistoiminnan harjoittelu. Tavoitteena vapaaehtoistoimintaan perehtymisellä on, että sosionomiopiskelijat oppisivat tuntemaan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaa sosiaalialalla. Otin näissä merkeissä yhteyttä Duoon keväällä 2016, koska järjestön toiminta vaikutti mielenkiintoiselta, kansainväliseltä ja ajankohtaiselta.

Ilmoittautuessani vapaaehtoistyöntekijäksi minut otettiin lämpimästi vastaan, ja olikin mukavaa huomata, miten kunnioittavasti vapaaehtoistyöntekijöihin suhtaudutaan Duossa. Alkuhaastattelun ilmapiiri oli kiireetön ja minulle esiteltiin paljon erilaisia vaihtoehtoja Duon vapaaehtoistoiminnassa. Sain valita toimintaan osallistumisen oman elämäntilanteeni ja aikataulujeni mukaan, ja tämä mahdollistikin sen, että lopulta päädyin tekemään enemmän eri vapaaehtoistyöprojekteja Duossa kuin olin alun perin suunnitellut. Uskon, että vapaaehtoistoimintaan haluavien rekrytoinnissa ensikontaktilla on suuri merkitys: kun työtehtäviä voidaan räätälöidä kunkin vapaaehtoistoimijan taustojen ja kapasiteetin mukaan, voivat yhdistykset parhaimmalla tapauksella saada pitkäaikaisia ja sitoutuvia vapaaehtoistyöntekijöitä.

Olen toiminut Duossa kokemusasiantuntijana, vapaaehtoistyötä ideoivassa työryhmässä sekä ohjaajana vertaistukiryhmässä. Tärkein projektestani onkin ollut tuo suunnittelemani ja toteuttamani Criando niños bilingües -vertaistukiryhmä, joka on tarkoitettu espanjaa yhtenä kotikielenään puhuvien perheiden vanhemmille. Tavoitteena vertaisryhmässä on ollut kokemusten ja käytäntöjen

jakaminen vanhempien kesken lasten espanjan kielen oppimisen tukemiseksi sekä perheiden keskinäisten verkostojen vahvistaminen. Ajatus ryhmän perustamisesta lähti siitä, että mielestäni on hyvin tärkeää, että kaksi- tai monikielisen perheen lapsi saa tukea molempien/kaikkien kielensä oppimisessa. Kieli on iso osa identiteettiä ja se mahdollistaa hyvät ja läheiset suhteet molempiin vanhempiin sekä myös kommunikointiyhteyden muualla kuin Suomessa asuviin sukulaisiin ja ystäviin. Espanja on iso maailman kieli, mutta Suomessa sillä on kuitenkin pienen vähemmistökielen asema. Näin olen, espanjan kielelle altistumisen vähyydestä täällä Suomessa saattaa tuottaa paikka paikoin haasteita niille perheille, joissa pyritään lasten espanjan oppimiseen. Uskon, että espanjaa kotikielenään käyttävien perheiden määrä tulee kasvamaan vielä entisestään tulevaisuudessa, ja tästä syystä palveluita ja toimintaa on hyvä olla tarjolla myös espanjaksi.

Duon toiminnassa mukana olo on hyödyttänyt minua monessa mielessä. Olen saanut toteuttaa tehtäviä, joissa koen tekevänä vapaaehtoisena merkityksellistä työtä kaksikielisyyden edistämiseksi. Olen myös saanut Duosta laadukasta informaatiota kaksikielisyydestä ja kaksikulttuurisuudesta sekä päässyt tutustumaan tarkemmin Duon tarjontaan, joka onkin todella monipuolista. Itse aktiiviteettitarjonnan lisäksi on mielestäni tärkeää, että Duossa tehdään yhteiskunnallista vaikuttamistyötä, mm. tuottamalla laadukasta tietoa ajankohtaisista teemoista. Olen seurannut Duon tiedotteita esimerkiksi perheenyhdistämisasiihin ja äidinkielten opiskelumahdollisuuksiin liittyen. Duo ottaa kantaa yhteiskunnallisiin epäkohtiin ehkäisten syrjintää ja edistäen

yhdenvertaisuuden toteutumista. Minulle on vapaaehtoistyöntekijän näkökulmasta katsottuna ensisijaista, että toimin järjestössä, jonka arvomaailma vastaa omaani. Duon toiminta ottaa mielestäni erinomaisesti huomioon sen kulttuurisen moninaisuuden, joka suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsee nyt vuonna 2016. Elämme murroskautta, johon liittyy paljon uusia ilmiöitä, mm. se, että Suomi kansainvälistyy kovaa vauhtia. Voisi sanoa, että juuri nyt suomalaisuus on vahvasti muutoksessa. Esimerkiksi kahden kulttuurin perheiden käsitteen esille tuominen on Duolta merkittävää saavutus, koska kyseessä on jo varsin iso ja alati kasvava ryhmä Suomessa. Kahden kulttuurin perheet on varsin heterogeeninen joukko, jolla on kuitenkin saman tyyppisiä haasteita, kuten esimerkiksi maahanmuuton kokemus ja useamman kuin yhden kielen läsnäolo perheessä. Duo on ottanut nämä tekijät monipuolisesti huomioon palveluissaan.

Huomionarvoista Duon toiminnassa on myös se, että kulttuurien rinnakkaiselon teemat ovat kattavasti ja realistisesti esillä, kuitenkin siten, että asioita lähestytään ennen kaikkea positiivisesta näkökulmasta. Esimerkiksi maahanmuuttoon liittyy aina haasteita, mutta omien kokemuksieni kautta uskon, että myönteisiin asioihin keskittymien tuottaa parasta tulosta, kun halutaan tukea uuteen kulttuuriin sopeutumista. Duossa vallitsee miellyttävä ja vastaanottava ilmapiiri, joka edistää myös kahdensuuntaista kotoutumista: suomalaisetkin pääsevät halutessaan tutustumaan uusiin kieliin ja kulttuureihin.

Vertaisuutta kasvokkain Duo-ryhmissä

Keskustelua, kohtaamisia ja uusia ystäviä

Tuuli Shinyella

Uusien nettivertaisuuden muotojen tullessa keskeiseksi osaksi Duo-toimintaa eivät perinteisen kasvokkain tapaavat ryhmät ja toimintamuodot kuitenkaan suinkaan menettäneet merkitystään. Pääkaupunkiseudulla jo pitkään järjestettyjen vertaisryhmien lisäksi Duo-toiminta levittäytyi hankkeen viimeisenä vuonna myös kuudelle uudelle paikkakunnalle. Vuonna 2016 kahden kulttuurin perheet saattoivat osallistua vertaistoimintaan Helsingin lisäksi myös Oulussa, Tampereella, Lappeenrannassa, Kouvolassa, Hämeenlinnassa ja Lohjalla.

Seuraavassa on kaksi esimerkkiä siitä, miten Duon ryhmien vapaaehtoiset vertaisohjaajat ovat kokeneet vertaisuuden voiman kahden kulttuurin perheiden erityiskysymyksissä omasta elämäntilanteestaan käsin. Haastattelut on julkaistu aikaisemmin kokonaisuudessaan hankkeen nettisivuilla Duo Kirjastossa.

VAPAAEHTOISUUTTA JA VAUVAJUTTUJA

Duo Äiti & vauva -ryhmä Helsingin Kampissa on juuri päätynyt ja vapaaehtoiset Elli Koskivirta, 26, ja Linda Savonen, 30, keräilevät tavaroita kokoon. Lattialla konttaa Ellin tytär Amina, 10 kk, ja Lindan sylissä nukkuu tyytyväisenä poika Yasser, 8 kk. Elli ja Linda ovat ohjanneet yhdessä Äiti & vauva -ryhmää Familian tiloissa Kotolassa kahdeksan viikon ajan. Ryhmässä kahden kulttuurin perheiden äidit vauvoineen kokoontuvat kerran viikossa juttelemaan kaksikulttuurisen arjen kysymyksistä.

Elli on kotoisin Joensuusta, mutta asunut jo pitkään pääkaupunkiseudulla nigerialaisen avopuolisonsa kanssa. Lindan perheeseen kuuluu Yasserin lisäksi

Helsingissä Duo Olohuonetta vetävät Linda Savonen ja Elli Koskivirta lastensa Yasserin ja Aminan kanssa.

egyptiläinen puoliso. Linda ja Elli ovat tavanneet ensimmäisen kerran Duo vanhempainvalmennustapaamisessa, johon he osallistuivat odottaessaan esikoisiaan. Ystävykset tapasivat uudestaan, kun Linda oli osallistujana Ellin ohjaamassa ryhmässä. Ensimmäisen Äiti & vauva -ryhmän päättymisen jälkeen Linda ja Elli halusivat molemmat jatkaa mukavaa toimintaa, ja päättivät ohjata seuraavan ryhmän yhdessä.

”Ryhmä, johon osallistuin keväällä, oli itselleni tosi tärkeä, ja ryhmä hitsautui hienosti yhteen. Ryhdyin vapaaehtoiseksi ohjaajaksi, koska halusin olla mukana luomassa muillekin mahdollisuutta samanlaiseen kokemukseen.” Linda kertoo. ”Muualla on niin vähissä ne mahdollisuudet ja paikat, missä näistä kahden kulttuurin asioista voisi keskustella.” Elli jatkaa. Molemmat toteavat, että vapaaehtoiseksi ryhtymisen taustalla on varmasti ollut myös oma halu saada vertaistukea kahden kulttuurin vauvaperheen kysymyk-

sissä, sekä se, että ryhmän ohjaaminen sopii omaan luonteeseen ja persoonaan.

Sekä Elli että Linda ovat kokeneet tärkeäksi sen, että vertaistoiminnan taustalla Duon erityisosaaminen kahden kulttuurin perheiden kysymyksissä. Tämä antaa vapaaehtoisillekin mahdollisuuden reflektoida arjen asioita tiedon ja erilaisten materiaalien pohjalta. ”Täällä keskustellaan syvällisesti yhteiskunnallisistakin aiheista, tutkimustiedosta sekä ilmiöistä jokaisen perheen henkilökohtaisen kokemuksen taustalla. Samalla tutustuu ihmisiin, jotka ovat kiinnostuneita samoista asioista.” Linda toteaa. Esimerkkinä tästä he mainitsevat Äiti & vauva -ryhmässä käydyn keskustelun lasten nimistä: ”Kun minä ja mieheni annoimme lapsellemme nimeksi Amina, tottakai sitä miettii miten nimi vaikuttaa esimerkiksi lapsen identiteettiin. Ryhmän keskusteluissa on mahdollista irtautua näistä omista kokemuksista yleisemmälle tasolle. On monenlaisia asioita ja tilanteita, joita joku toinen ei voi ym-

märtää, jos ei itse elä kahden kulttuurin perheessä samojen kysymysten keskelä.” Elli pohtii.

Ellin ja Lindan mielestä tärkeää on ollut järjestön hyvä tunnelma. ”Familiaan ja Kotolaan on helppo tulla, täällä on aina hyvä ilmapiiri ja tuntee olonsa tervetulleeksi.” Mieleen heillä on jäänyt myös yhden ryhmän osallistujan palaute: ”Hän kertoi, että viikon aikana ei jaksaisi aina lähteä minnekään, mutta tänne ryhmään aina jaksaa tulla, saa tulla sellaisena kun on. Koemme, että olemme silloin ohjajina onnistuneet.” Yksittäisten ihmisten saaman hyödyn lisäksi Linda ja Elli kokevat vapaaehtoistoiminnallaan olevan myös yhteiskunnallista merkitystä. ”Kun rasismi Suomessa lisääntyy, haluan itse olla mukana lisäämässä tietoa ja ymmärrystä eri kulttuureista, ja vastustaa rasismia lisäämällä kulttuurienvälistä vuoropuhelua” Linda kertoo.

Vapaaehtoistoiminnan kautta voi monesti löytyä myös uusia ystäviä, kuten Lindan ja Ellin kohdalla on käynyt. ”Yksi tämän toiminnan parhaita puolia on, että olemme ystäväystyneet Lindan kanssa. Nyt minulla on ystävä, johon voi olla yhteydessä näissä kahden kulttuurin asioissa ja tavata ihan muutenkin. Aikaisemmin minulla ei ollut täällä lähiseudulla sellaisia ystäviä, joilla olisi ollut tämä sama elämäntilanne”, Elli selittää.

Duo Olohuone tapaamisia järjestetään ympäri Suomen Helsingissä, Hämeenlinnassa, Kouvolassa, Lappeenrannassa, Oulussa ja Tampereella. Helsingissä tapaamisia on kerran viikossa.

Lappeenrannassa Duo Olohuonetta vetävät Mervi Zinhu ja Heidi Juntunen.

Mervi neljä kuukautta vanhan tyttärensä Kristinan kanssa.

”On monenlaisia asioita ja tilanteita, joita joku toinen ei voi ymmärtää, jos ei itse elä kahden kulttuurin perheessä samojen kysymysten keskellä.”

(Palautetta Duo vapaaehtoiselta)

”YHDESSÄ LUOMME, MILLAISTA TOIMINTA LAPPEENRANNASSA VOISI OLLA”

Lappeenrannan keskusta on lumen peitossa, mutta tapaamisessa on lämmin tunnelma. Mukana tilaisuudessa ovat myös Duon lappeenrantalaiset vapaaehtoiset Mervi Zinhu, 42, ja Heidi Juntunen, 43. Mervi ja Heidi ovat ohjanneet alkusyksystä lähtien kerran kuussa Duo Olohuone -tapaamisia. Duo Olohuone on kahden kulttuurin perheiden kohtaamispaikka, jossa voi vaihtaa ajatuksia kaksikulttuurisesta arjesta ja tavata muita oman alueen kahden kulttuurin perheitä.

Sekä Mervillä että Heidillä on itsellään pitkä kokemus kahden kulttuurin parisuhteesta ja lapsiperheen arjesta. Mervi on viiden lapsen äiti, ja nuorimmainen Kristina, 4 kk, kulkee tänäänkin äidin mukana tapaamisessa. Mervin mies on kotoisin Zimbabwesta. Heidillä puolestaan on kolme ala-asteikäistä lasta turkkilaisen miehensä kanssa.

Duo-toiminta on Mervin ja Heidin mielestä erittäin tervetullutta Lappeenrantaan. ”Kahden kulttuurin perheiden kysymyksiä on vaikea ymmärtää, jos ei ole niistä omaa kokemusta. Toki kaikki perheet ovat erilaisiakin. Mutta on hyvä, että asioista voi puhua ja keskustella avoimesti ja Duo-toiminta mahdollistaa sen. Minulle on tärkeää myös se, että omat lapset voivat olla mukana, tutustua toisiin lapsiin ja rakentaa omaa vertaisverkostoaan.” Mervi kertoo. ”Oma 12-vuotiaani miettii jo enemmän sitä, että on kahden kulttuurin lapsi ja mitä se tarkoittaa. Väliillä hän haluaisi olla ihan samanlainen kuin kaverit, mutta toisaalta

kokee, että oma perhe on kuitenkin erilainen kuin monella muulla. Samalla hän kuitenkin kokee kaksikulttuurisen perheensä voimavaraksi nyt ja tulevaisuudessa”, Heidi jatkaa. ”Meillä ei mieheni kanssa ole kummallakaan sukulaisia täällä lähellä, joten olemme vain me. Moni kaksikulttuuriseen arkeen liittyvä asia on itselle ihan normaalia, mutta tulee näkyväksi, kun vaikka oma isä tulee käymään. Silloin yllättäen hoksaa millaiseksi oma kulttuuri on muotoutunut meidän perheessä.”

Molemmat kokivat, että kaksikulttuuristen perheiden verkoston vahvistaminen Lappeenrannassa on hyvä idea ja halusivat olla itse mukana vaikuttamassa ja luomassa uutta. ”Itselläni on pitkä kokemus kahden kulttuurin avioliitosta ja vanhemmuudesta ja ajattelen, että toiset voisivat kokemuksistani hyötyä. Olisi varmasti ollut minulle itselleni hyödyllistä myös silloin lähes 20 vuotta sitten tuoreena vaimona osallistua tällaiseen toimintaan”, Mervi toteaa. ”Mitä enemmän itsekin tutustuu eri kulttuureihin, sitä laajemmin oppii asioita näkemään ja ymmärtämään paremmin toisia. Vapaaehtoisena voi olla muille hyödyksi ja samalla saa itsekin tutustua uusiin ihmisiin”, hän lisää.

Duo Olohuone -tapaamiset ovat olleet rentoja ja keskustelu on sujunut hyvin omalla painollaan. Jatkossa Mervi ja Heidi suunnittelevat tuovansa tapaamisiin enemmän myös valmiita keskusteluteemoja. ”Yhdessä osallistujien kanssa luomme millaista toiminta Lappeenrannassa voisi olla”, Heidi kiteyttää.

”Moni kaksikulttuuriseen arkeen liittyvä asia on itselle ihan normaalia, mutta tulee näkyväksi, kun vaikka oma isä tulee käymään.”

(Palautetta Duo vapaaehtoiselta)

”Ryhmä, johon osallistuin keväällä, oli itselleni tosi tärkeä, ja ryhmä hitsautui hienosti yhteen. Ryhdyin vapaaehtoiseksi ohjaajaksi, koska halusin olla mukana luomassa muillekin mahdollisuutta samanlaiseen kokemukseen.”

(Palautetta Duo vapaaehtoiselta)

”On mielenkiintoista osallistua toimintaan vertaisohjaajan roolissa. Hyvä että tähän voi osallistua myös lapset, niin oma osallistuminen ohjaajana mahdollista. Itse saan uusia kokemuksia ja luotua sosiaalisia kontakteja. Myös töitä hakiessa on plussana kokemuksena. Myös omilla lapsilla mahdollista luoda uusia verkostoja.”

(Palautetta Duo vapaaehtoiselta)

Nettivertaisohjaajan näkökulma

Tanja Gråsten

Tanja Gråsten (toinen vasemmalta) osallistui Yhteen ääneen lapsen asialla -seminaarin vapaaehtoisten keskustelupaneeliin maaliskuussa 2016.

Olen toiminut nettivertaisohjaajana Duo-toiminnassa lähes kahden vuoden ajan. Koen saaneeni siitä paljon; uusia työkaluja päivätyöhöni, mahdollisuuden oppia ja kehittää itseäni, sekä tietysti vertaistukea; kuulunhan itsekkin toiminnan kohderyhmään.

Haastavinta onkin ollut löytää tasapaino vertaisuuden ja ohjaajan roolin välillä, kuinka paljon tuoda esille omia kokemuksia ja milloin pitäytyä ohjaajan roolissa. En ole kuitenkaan ollut asian kanssa yksin, vaan olen myös saanut tukea ja ohjausta Duon henkilöstöltä aina tarvittaessa.

On ollut voimauttavaa saada olla mukana kehittämässä toimintaa, jonka kohderyhmään kuuluu, on saanut tilaisuuden siir-

tyä kohderyhmästä toimijaksi. Tällainen toimintatapa on tietysti myös hankkeen itsensä kannalta hyödyllinen; kohderyhmä kokee toiminnan omakseen, ja on aktiivisesti mukana sekä sen kehittämässä, että toteuttamisessa antaen näin hankkeelle mahdollisuuden toteuttaa enemmän ja monipuolisempia toimintoja. Lisäksi kohderyhmän omista lähtökohdista muokattu toiminta vastaa useammin kohderyhmän tarpeita.

Nettivertaisuudella on tietysti omat hyvät ja huonot puolensa. Uskon sen kuitenkin täydentävän kasvokkain tapahtuvaa vertaisuutta ja madaltavan toimintaan osallistumisen kynnyksiä (nettitoimintaan on helppo osallistua missä vaan, halutessaan nimettömästi. Toisaalta uskon sen voivan

toimia "polkuna" kasvokkaiseen vertaisuustoimintaan: chattiin on helppo tulla, kun huomaa hyötyvänsä vertaisuudesta voi rohkaistua tulemaan myös muihin ryhmiin.

Itse olen pyrkinyt myös chateissa ja nettiryhmissä mainitsemaan tulevista kasvokkaisista tapahtumista, ja kyselemään ovatko ihmiset osallistuneet Duon muihin toimintoihin. Moni on itseasiassa vastannut, että tuli chattiin "vähän katselemaan mistä tässä Duo-toiminnassa on kyse", ja aikovansa ottaa selvää löytyykö Duo-toimintaa heidän omalta paikkakunnaltaan. Kaiken kaikkiaan olen iloinen että olen saanut olla mukana kehittämässä ja kehittymässä, Duo-toiminta on kohderyhmässä näköistä toimintaa ja siihen on helppo tulla mukaan.

Vaikuttamista ja edunvalvontaa

Tanja del Angel

Vaikuttamistyötä tehdään myös erilaisiin tapahtumiin osallistumalla. Kuvassa projektipäällikkö Hanna Kinnunen (3. vasemmalta) edistämässä kahden kulttuurin perheiden asiaan valtakunnallisilla neuvolapäivillä marraskuussa 2016. Kuvassa myös Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen Jenni Kerppola-Pesu ja Anna Moring (1. ja 2. oikealta) sekä Familian harjoittelijat Oona Häkkinen ja Maria Virtanen.

Duo-projektin (2008-2016) aikana kertynyt tieto ja kokemus kahden kulttuurin perheistä on toiminut Familia ry:n vaikuttamisen ja edunvalvonnan pohjana. Duo-projektin aikana on koulutettu eri alojen ammattilaisia kahden kulttuurin perheiden erityispiirteistä ja perheiden kohtaamisesta. Duon henkilökunnan ja vapaaehtoisten antamia haastatteluja ja tuottamia artikkeleita ja mielipidekirjoituksia on julkaistu muun muassa Helsingin Sanomissa, radiossa ja monessa paikallislehdessä. Lisäksi Familia ja Duo

osallistuivat vaikuttamiseen Kaikkien Perheiden Suomi-hankkeen kautta kommentoimalla ja antamalla lausuntoja erilaisiin lakiluonnoksiin ja muutosohjelmiin sekä kirjoittamalla artikkeleita ammattilaisille suunnattuihin oppaisiin. Vaikuttamisen kanavina käytettiin aktiivisesti Duo kirjastoa ja blogia sekä Duon Facebook-sivustoa, joita täydennettiin ajankohtaisia asioita ja teemakokonaisuuksia sisältävällä jutulla, artikkeleilla, videoilla ja tutkimuksilla. Vuoden 2016 kuluessa Duon Facebook-sivustolla julkaistiin muun muassa 52 kah-

den kulttuurin faktaa, jotka toivat esille kahden kulttuurin pariin, perheisiin ja suomalaisiin liittyviä tilastoja, määritelmiä, tutkimuksia ja muita mielenkiintoisia seikkoja. Vaikuttamisen ja edunvalvonnan näkökulmasta keskeisimmiksi teemoiksi nousivat useamman kuin yhden äidinkielen merkitseminen väestörekisteriin sekä Sisäministeriön valmistelema ulkomalaislain muutosesitys, jolla pyrittiin kiristämään perheenyhdistämisen ehtoja myös kahden kulttuurin perheiden kohdalla.

Eri kielten ja kulttuurien yhteiselo on luonteva osa monen suomalaisperheen arkea. Suomessa puhutaan jo yli 150 kieltä ja monessa kodissa puhutaan niistä useampaa kuin yhtä. Monikielisyys voi olla suuri mahdollisuus ja voimavara suomalaiselle yhteiskunnalle. Vaikka kielten kirjo on pitkään ollut osa Suomea ja Suomi on kaksikielinen maa, puhe kaksikielisydestä mielletään usein vieläkin vain keskusteluksi ruotsin kielen asemasta. Suurelle osalle suomalaisia kaksikielisyys merkitsee kuitenkin muuta kuin kansalliskieltemme yhteiseloä tai niiden yhdistelmää. Kaksikielisyys on kahden kulttuurin perheille arkea, ja myös heidän näkökulma on huomioitava. Kaksikielisyys ei ole pelkästään kielipoliittinen kysymys, vaan sillä voi olla paljon myönteisiä yksilö-, perhe- ja yhteiskuntatason vaikutuksia.

Familia ry ja Duo-hanke toteuttivat vuonna 2014 äidinkielen rekisteröintiin liittyvän kyselyn, johon vastasi lähes 400 ihmistä. Kyselyn taustalla oli käsitys siitä, että käytäntö vain yhden äidinkielen rekisteröintimahdollisuudesta on ongelmallinen sekä kaksikielisten henkilöiden, että niiden perheiden näkökulmasta, joissa vanhemmat puhuvat eri äidinkieliä lapsilleen. Käytäntö pakottaa vanhemmat valitsemaan äidinkielten välillä ja se voi joissakin tapauksissa vaikuttaa henkilön opiskelu- ja uramahdollisuuksiin tai rajata hänet palveluiden ulkopuolelle. Lasten näkökulmasta useamman kuin yhden äidinkielen rekisteröinti on myös heidän identiteetin kannalta merkittävä kysymys. Lisäksi se mahdollistaisi kaksikielisten lasten yhdenvertaisuuden ja lasten kielelliset tarpeet huomioivat palvelut. Nykytilanteessa, jossa henkilölle voidaan rekisteröidä vain yksi äidinkieli, monikielisten hen-

kilöiden vähemmistökielet jäävät usein rekisteröimättä. Koska yhden äidinkielen rekisteröiminen ei anna todellista kuvaa yhteiskunnan monikielisyudesta eikä tilastotietoa kaikista puhutuista kielistä ole, kunnat eivät myöskään saa todenmukaista tietoa siitä, minkä kielten opetukseen kannattaisi esimerkiksi päivähoitossa ja kouluissa panostaa.

Kyselyllä haluttiin selvittää, miten nykyinen menettely koetaan erityisesti kahden kulttuurin perheiden näkökulmasta tarkasteltuna. Kyselyn tuloksista koottiin "Äidinkielenä kaksikielisyys - Kahden kulttuurin perheiden näkökulmaa kaksikielisyys - julkaisu, jonka tavoitteena oli tuoda uutta näkökulmaa kaksikielisyyskeskusteluun sekä synnyttää ja edistää keskustelua tarpeesta muuttaa yhden äidinkielen rekisteröintikäytäntöä. Kyselyn ja julkaisun pohjalta Familia laati julkilausuman, jossa kannatetaan äidinkielen rekisteröintikäytännön muuttamista siten, että väestörekisteriin voi halutessaan rekisteröidä useamman kuin yhden äidinkielen. Familia jatkaa aktiivista vaikuttamista asiaan myös tulevaisuudessa.

Helmikuussa 2016 oli lausuntokierroksella Sisäministeriön valmisteleva ulkomalaislain muutosesitys, jonka keskeisenä sisältönä oli perheenyhdistämisen ehtojen kiristäminen. Kahden kulttuurin perheiden kannalta lakimuutoskeskustelun seuraaminen ja siihen aktiivisesti osallistuminen oli tärkeää, sillä lakiluonnoksessa perheenyhdistämisen toimeentulodellytys laajennettiin koskemaan myös Suomen kansalaisia, jotka haluaisivat tuoda perheenjäsenensä Suomeen EU:n ulkopuolelta. Familia ry ja Duo kirjoittivat yhdessä julkisen kannanoton perheenyh-

distämisen ehtojen kiristämistä vastaan sekä virallisen lausunnon Sisäministeriölle. Lisäksi Duon blogissa julkaistiin aiheeseen liittyvä blogikirjoitus "Olisiko sinulla varaa rakastua ulkomaalaiseen?", joka keräsi ennätysmäärän lukijoita sekä herätti runsaasti keskustelua mm. sosiaalisessa mediassa. Perheenyhdistämiskeskustelun seurauksena Duo sai paljon näkyvyyttä Facebookissa ja kahden kulttuurin perheitä käsiteltiin mediassa enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Duo infopankki

Kahden kulttuurin tietoa, tutkimuksia ja tilastoja

Hanna Kinnunen

Familian Duo-toimintaan on aina kuulunut muutakin kuin vapaaehtois- ja vertaistointia sekä vanhempainvalmennusta. Vuosien saatossa olemme ehtineet tuottamaan myös kahden kulttuurin kysymyksiä eri näkökulmista tarkastelevaa materiaalia. Tässä artikkelissa esittelen tärkeimpiä tuotoksiamme ja kerron missä materiaaleihin voi tutustua.

Valtaosa kahden kulttuurin perheille sekä ammattilaisille ja opiskelijoille tuottamamme materiaalista on koottu Duon nettisivustoille: **duoduo.fi** (suomeksi) ja **en.duoduo.fi** (englanniksi). Monipuoliseen suomen- ja englanninkieliseen materiaaliin kuuluu muun muassa artikkeleita, blogijuttuja, nettiluentoja ja -kurseja, tietopaketteja, tilastoja ja tutkimuksia. Nettisivustot, niiden infopankit (Duo Kirjasto ja Duo Library) ja Duo Blogi täydentyvät jatkossakin uusilla jutuilla ja artikkeleille, joten pidä silmällä tiedotustamme sekä netti- ja Facebook-sivujamme (**facebook.com/kahdenkulttuurinperheet**)

DUO KIRJASTO JA DUO LIBRARY

Suomenkieliseen Duo Kirjastoon ja englanninkieliseen Duo Libraryyn on koottu kaikki Duo-hankkeiden aikana tuotetut artikkelit, julkaisut, tutkimukset, vinkkilistat ja muu materiaali. Suomen- ja englanninkielisiä juttuja ja artikkeleita ym. on jo noin 200.

Duo Kirjasto ja Duo Library täydentyvät jatkuvasti uudella mielenkiintoisella kahden kulttuurin perheitä sekä ammattilaisia ja opiskelijoita kiinnostavalla materiaalilla. Tutustu materiaaliin Duon nettisivustoilla:

- suomeksi **duoduo.fi/kirjasto** ja
- englanniksi **en.duoduo.fi/library**

DUO BLOGI

Duo Blogin jutuissa näkyy kahden kulttuurin arki ja juhla muun muassa kahden kulttuurin perheissä elävien puolisoitten, lasten ja nuorten, kahden kulttuurin suomalaisten sekä isovanhempien näkökulmista. Duo Blogiin kootut ajatukset ja kokemukset elämästä kulttuurien keskellä ovat upeiden vapaaehtoistemme ja kokemusasiantuntijoidemme kirjoittamia. Toivotamme sinut lämpimästi tervetulleeksi osallistumaan blogiyhteisöömme: lue, kommentoi ja kirjoita!

Duo Blogia (**duoduo.fi/blogi**) on julkaistu vuodesta 2013 lähtien. Duo Blogi on kirjoittajiensa näköinen ja juttujen teemat tulevat kirjoittajilta itseltään. Tähän mennessä blogissa on kirjoitettu muun muassa vanhemmuudesta, kaksikielisyydestä, haiden järjestämisestä, lastenkasvatuksesta, parisuhteesta, rasismista, isyydestä ja ruokakulttuurista.

Kynnystä kirjoittamiselle ei olla nostettu liian korkealle ja Duo Blogiin voi kirjoittaa joko omalla nimellä tai nimimerkillä.

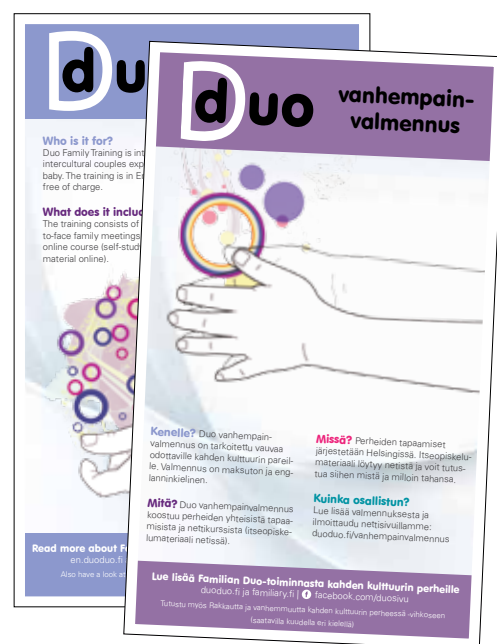
Duo Blogin suomen- ja englanninkieliset jutut löytyvät Duo nettisivustolta osoitteessa **duoduo.fi/blogi**

DUO NETTIKURSSI KAHDEN KULTTUURIN VAUVAPERHEILLE

Englanninkielisellä nettikurssilla käsitellään kahden kulttuurin perheisiin liittyviä teemoja ja perehdytään kahden kulttuurin vanhemmuuden erityispiirteisiin, kuten kulttuurien yhdistämiseen perheen sisällä sekä lapsen kaksi- ja monikielisyyteen.

Kurssi koostuu jutuista ja artikkeleista, audio- ja videoklippeistä, sekä harjoituksista ja puolison kanssa tehtävistä kotitehtävistä.

Kurssin sisällössä on otettu huomioon asiantuntijoiden näkökulma teemaan, mutta materiaaliin sisältyy myös kahden kulttuurin perheiden omakohtaisiin kokemuksiin perustuvaa tietoa ja vinkkejä. Maksuton nettikurssi löytyy yhteistyökumppanimme Väestöliiton Perheikkaa.fi sivustolta (**perheikkaa.fi/nettikurssit**)

DUO NETTILUENNOT JA PUHEENVUOROT

Duo on järjestänyt nettiluentoja ja puheenvuoroja yhteistyökumppanimme Väestöliiton Perheikkaa.fi sivustolla vuodesta 2013 saakka. Kaikki tähän mennessä järjestetyt luennot ja puheenvuorot sekä niitä koskevat artikkelit on koottu Duo Kirjastoon: **duoduo.fi/kirjasto/nettiluennot**

Lista suomenkielisistä luennoista ja puheenvuoroista

- Kaksin kielen kahden kulttuurin perheessä (Annika Bourgogne, 04/2013)
- Lapsen syntymä ja kaksikulttuurisen parisuhteen haasteet (Jaana Anglé, 10/2014)
- Kasvaminen kahden kulttuurin välissä (Cátia Suomalainen Pedrosa, 10/2015)
- Etämummon kokemuksia (Brita Jokinen-Morris, 11/2015)
- Kahden vakaumuksen parisuhde ja vanhemmuus (Minna Taipale, 5/2016)
- Isoäidin ja äidin maat - tasapainoilua kahden maan välillä (Hanna Kinnunen ja Mina Iranta, 12/2016)
- Kahden kulttuurin perheessä kasvanut. Lapsen ja nuoren kasvu ja kipuilut. (Jaana Anglé, 12/2016)
- Duo puheenvuoro: Vanhemmuutta yli kulttuurirajojen (Emine Ehrström, 02/2017)
- Duo puheenvuoro: Suomalaisena äitinä ulkomailla, puolison kotimaassa (Helena Liikanen-Renger, 04/2017)

Lista englanninkielisistä luennoista ja puheenvuoroista

- Cultural balance, when baby makes three cultures (Therese Bogan, 10/2013)
- Making family bilingualism work in real life (Annika Bourgogne, 10/2013)
- The joy and blight of being different (Helka Silventoinen, 02/2014)
- Childbirth in Finland (Marjaana Siivola, 03/2014)
- Parenting practices and taking care of babies: Cultural differences? (Saija Kuittinen, 04/2014)
- Stress in Expatriate Spouses and Its Reduction (Katerina Mononen, 05/2015)

- Mobile, multicultural children growing up between countries and cultures "It is not about traveling – it's about life" (Saija Benjamin, 10/2015)
- Multilingualism and identity - raising multilinguals (Valisa Krairiksh Sinervo, 09/2016)

ÄIDINKIELENÄ KAKSIKIELISYYS – KAKSIKULTTUURISTEN PERHEIDEN NÄKÖKULMAA KAKSIKIELISYYTEEN

Vuonna 2014 julkaistu *Äidinkielenä kaksikielisyys – Kaksikulttuuristen perheiden näkökulmaa kaksikielisyteen* sai alkunsa kesällä 2014 toteutetusta, äidinkielen rekisteröintiin liittyvästä kyselystä. Kyselyn taustalla vaikutti käsitys siitä, että nykykäytäntö vain yhden äidinkielen rekisteröintimahdollisuudesta on ongelmallinen sekä kaksikielisten henkilöiden, että niiden perheiden näkökulmasta, joissa vanhemmat puhuvat eri äidinkieliä lapsilleen. Kyselyllä haluttiin selvittää, miten nykyinen menettely koetaan erityisesti kahden kulttuurin perheiden näkökulmasta tarkasteltuna.

Tanja del Angelin kirjoittamassa julkaisussa julkaisussa tuodaan esille kyselyn tuloksia ja tarkastellaan kaksikielisyden nykytilaa Suomessa erityisesti kahden kulttuurin perheiden näkökulmasta. Erilaisia näkökulmia on tuotu tekstissä esille esimerkein ja lainaamalla kyselyyn vastanneiden kommentteja ja mielipiteitä. Äidinkielenä kaksikielisyys – Kaksikulttuuristen perheiden näkökulmaa julkaisun voi lukea, ladata ja/tai tulostaa osoitteesta: pdf.duoduo.fi/kaksikielisyys-julkaisu.pdf

DUO GUIDE TO INTERCULTURAL DIVORCE IN FINLAND – OPAS KAKSIKULTTUURISEEN EROON

Duo Guide to Intercultural Divorce in Finland on englanninkielinen infopaketti, johon on eroon liittyvää tietoa kahden kulttuurin eroperheiden näkökulmasta. Infopaketista löytyy muun muassa tiivistä tietoa avioerokäytännöistä, sopimuksista ja lakiasioista, omaisuuden jaosta, lasten huoltajuuteen ja elatukseen liittyvistä kysymyksistä, käytännön neuvoja ja linkkejä lisätiedon lähteille.

Maksuton infopaketti löytyy Duon englanninkieliseltä nettisivustolta (en.duoduo.fi/intercultural-divorce) sekä ladattavana ja tulostettavana PDF-julkaisuna (pdf.duoduo.fi/duo-guide-to-intercultural-divorce.pdf)

ARTIKKELISARJA JA PRO GRADU TYÖ KAHDEN KULTTUURIN SUOMALAISUUDESTA

Duo järjesti kahden kulttuurin nuorille aikuisille (18-29 v) suunnatun nettiteemaryhmän keväällä 2015. Suljettuun keskusteluryhmään osallistuneiden kahden kulttuurin suomalaisten toinen vanhempi oli syntynyt Suomessa ja toinen ulkomailta. Teemaryhmän suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuivat projektipäällikkö Hanna Kinnusen lisäksi sosiologian maisteriopiskelija Satu Takala ja etnologian maisteriopiskelija Hanna Vesämäki. Keskusteluryhmän sisältöä on käytetty Duo Kirjastossa julkaistun artikkelisarjan lisäksi myös etnologian pro gradu työssä (Hanna Vesämäki, Jyväskylän yliopisto, 2016). Tutustu artikkelisarjaan ja pro graduun Duo Kirjastossa!

- Artikkelisarja: bit.ly/2pgZ10y
- Pro gradu: Kahden kulttuurin kasvatit: nuorten aikuisten kokemuksia monikulttuurisessa perheessä kasvamisesta ja omasta kulttuuri-identiteetistä: bit.ly/2pgZbol

POIMINTOJA MUISTA MIELENKIINTOISTA DUON TUOTOKSISTA

52 kahden kulttuurin faktaa

Duon Facebook-sivulla (facebook.com/kahdenkulttuurinperheet) vuonna 2016 julkaistu sarja kahden kulttuurin pareja, perheitä ja suomalaisia koskevista faktoista. Faktat löytyvät nyt myös Duo Kirjastosta: duoduo.fi/kirjasto/52-kahden-kulttuurin-faktaa sekä tämän julkaisun lopusta.

”Rakkautta ja vanhemmuutta kahden kulttuurin perheessä” opas

”Rakkautta ja vanhemmuutta kahden kulttuurin perheessä” -opas (36 sivua) on tarkoitettu perheille, joissa suunnitellaan lasta, odotetaan vauvaa tai joissa on pieniä lapsia. Myös kahden kulttuurin perheitä työssään kohtaavat ammattilaiset voivat hyödyntää opasta. Oppaaseen on kerätty perustietoa parisuhteesta, vanhemmuudesta sekä lapsen identiteetistä ja kaksikielisyydestä. Opas käännettiin espanjan kielelle vuonna 2013 ja sitä on nyt saatavilla suomeksi, englanniksi, espanjaksi, ranskaksi, venäjäksi ja thain kielellä. Lue, lataa, tulosta ja/tai tilaa opas Duon nettisivuilta osoitteesta: duoduo.fi/kirjasto/rakkautta-ja-vanhemmuutta-opas

Emma & Elias –ohjelman Hyvät käytännöt 2012–2016

Emma & Elias on RAY:n avustusohjelma (2012–2017) lasten ja perheiden hyväksi. Ohjelma toteutetaan yhteistyössä Lastensuojelun Keskusliiton kanssa. Se kokoaa yhteen järjestöjen projekteja, joilla edistetään lasten ja heidän perheensä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Duo-hanke (2013-2016) kuului Emma & Elias -ohjelmaan alusta saakka ja osallistui ohjelman toimintaan muun muassa tuottamalla materiaalia ohjelman tarpeisiin. *Hyvät käytännöt 2012–2016* oppaaseen on koottu ohjelman hankkeiden ja toimintojen tuottamia hyviä käytäntöjä. Duo Äiti & vauva -ryhmien hyvät käytännöt löytyvät oppaan sivuilta 15-16. Opas löytyy osoitteesta: bit.ly/2oBwwcJ

Lastenneuvolakäsikirja

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) lastenneuvolakäsikirjan *Monimuotoiset perheet* tietopakettin ”Kahden kulttuurin perhe” osuus ammattilaisille löytyy THL:n sivuilta osoitteesta: bit.ly/1PYZPRa

Yhdenvertaisuus-sarjan toinen osa: Valehtelisin jos väittäisin - Syrjintä ja syrjimättömyys Suomessa

Sisäministeriön julkaiseman Yhdenvertaisuus-sarjan toisessa osassa – *Valehtelisin jos väittäisin - Syrjintä ja syrjimättömyys Suomessa* – käsiteltiin myös avioeron jälkeisiä lasten huoltoriitoja. Susan Villan kirjoittamassa artikkelissa (s. 48–52) on käytetty otteita Duon projektipäällikkönä toimineen Hanna Kinnusen haastattelusta. Artikkelin lopusta löytyy myös Kinnusen kokoama vinkkilista ammattilaisille.

Julkaisu löytyy osoitteesta: bit.ly/2oC6C8S

52 kahden kulttuurin faktaa

Hanna Kinnunen

Duon Facebook-sivulla ([facebook.com/kahdenkulttuurinperheet](https://www.facebook.com/kahdenkulttuurinperheet)) julkaistiin viime vuonna (2016) kerran viikossa ilmestynyt sarja *52 kahden kulttuurin faktaa*.

1. Suomessa asui vuoden 2014 lopussa 71 316 kahden kulttuurin pariskuntaa ja perhettä, joissa toinen puoliso on syntynyt Suomessa ja toinen puoliso ulkomailla (Tilastokeskus).

2. Termeillä "kahden kulttuurin pariskunta" ja "kaksikulttuurinen perhe" tarkoitetaan sellaisia pariskuntia ja perheitä, joiden osapuolet ovat syntyneet eri maissa.

3. Kahden kulttuurin liitoista on käytetty myös nimikkeitä "kaksikulttuurinen liitto", "sekaliitto", "kansainvälinen liitto", "kaksikansallinen liitto" ja "monikulttuurinen liitto".

4. Kaikkia kahden kulttuurin pareja yhdistävä tekijä on se, että asuupaariskunta missä maassa tahansa, on vähintään toinen puolisoista asuinmaassaan maahanmuuttaja.

5. Suomessa syntyneiden miesten ulkomailla syntyneet puoliset ovat yleisimmin syntyneet entisessä Neuvostoliitossa ja Venäjällä, Ruotsissa sekä Thaimaassa ja Virossa. Suomalaisnaisten ulkomailla syntyneet puoliset tulevat useimmiten EU maista. Yleisimpiä ovat liitot Ruotsissa, Britanniassa, entisessä Neuvostoliitossa ja Venäjällä, Saksassa, Turkissa ja Yhdysvalloissa syntyneiden miesten kanssa.

6. Kahden kulttuurin perheiden määrä Suomessa on kolminker-

taistunut kahdessa vuosikymmenessä. Viimeisen viiden vuoden aikana kahden kulttuurin perheiden lukumäärä on kasvanut lähes 15 000:lla.

7. Kaksikulttuuriset liitot ovat yleistyneet ulkomailla työskentelyn, opiskelun ja matkailun lisääntymisen myötä. Esimerkiksi joka neljäs Erasmus-opiskelija on löytänyt vaihto-opiskelun myötä elämäkumppanin, ja näistä suhteista arvioidaan syntyneen jo miljoona Erasmus-vauvaa!

8. Kaksikulttuuristen pariin lapset ovat suomalaisia. Esimerkiksi Tilastokeskuksen mukaan suomalaistaustaisia eli suomalaisia ovat kaikki ne henkilöt, joilla vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa. Kahden kulttuurin pariin lapset eivät siis ole maahanmuuttajataustaisia tai maahanmuuttajataustaisia, elleivät molemmat heidän vanhemmistaan ole syntyneet ulkomailla.

9. Vuoden 2011 lopussa Suomessa asui 113 000 kahden kulttuurin suomalaista, eli henkilöä, joiden toinen vanhempi on syntynyt Suomessa ja toinen ulkomailla.

10. Myönteiset kokemukset vanhempien kulttuureista auttavat kahden kulttuurin kasvattia ymmärtämään juuriaan.

11. Kulttuurinen tausta ei ole nollasummapeliä; kaksikulttuurinen tausta ei tee ihmisestä "vain puoliksi" suomalaista, vaan tuo hänen suomalaisuutensa jotakin lisää.

12. Kaksikulttuurinen identiteetti on 'fluidi' - eri aikoina, eri ympäristöissä ja tilanteissa jatkuvasti muuttuva.

13. Kahden kulttuurin lapsista kasvaa parhaimmillaan kielitaitoisia ja luontevasti kulttuurien välillä luovivia suomalaisia.

14. Kaksikulttuuriset liitot ovat onnellisia. Esimerkiksi Väestöliiton julkaiseman tutkimuksen mukaan suurin osa kaksikulttuurisessa avioliitossa elävistä on yhtä tyytyväisiä tai tyytyväisempiä liittoihinsa kuin suomalaisissa liitoissa elävät.

15. Kun kahden kulttuurin parit riitelevät, riitelevät he samoista asioista kuin suomalaisetkin parit: koti-työstä, vapaa-ajan käytöstä, raha-asioista, lasten kasvatuksesta, seksistä ja läheisyyden puutteesta.

16. Kahden kulttuurin pariskunnalle syntyy niin sanottu kolmas kulttuuri. Parhaimmillaan kolmas kulttuuri luo uutta sekä yhdistää kulttuurien hyvät puolet ja sen mikä on pariskunnalle tärkeää.

17. Kahden kulttuurin liitot päätyvät eroon samoista syistä kuin kantasuomalaisten liitot. Vastoin yleistä käsitystä niin sanonut kulttuurierot eivät nouse merkittävimäksi erojen syyksi.

18. Tilastollisesti kaksikulttuuriset avioliitot päättyvät eroon useammin kuin kahden suomalaissyntyisen liitot. Suurempaa eronneisuutta

selittää mm. se, että kahden kulttuurin liitoissa on tilastollisesti keskimääräistä enemmän tekijöitä, jotka lisäävät eroris-kiä kaikissa liitoissa, esim. uusperheitä ja suuria ikäeroja.

19. Kaksikulttuurisessa parisuh- teessa maahanmuuton ja parisuhteen prosessit menevät usein päällekkäin. Perheet kokevat suuria muutoksia ja stressiä varsinkin, jos pari- suhteen solmiminen ja yhteen muutto, perheellistyminen ja maahanmuutto osu- vat kaikki ajallisesti yhteen.

20. Valtaosa kaksikulttuurisissa liitoissa elävistä on tyytyväisiä elämäänsä Suomessa. Sekä Suomessa että ulkomailla syntyneet puoliset ovat eri- tyisen tyytyväisiä Suomen turvallisuuteen, koulutusjärjestelmään ja sosiaaliturvaan.

21. Kahden kulttuurin perheet nä- kevät Suomessa asumisessa myös varjopuolia. Sekä Suomessa että ulkomailla syntyneissä puolisoissa eniten tyytymättömyyttä aiheuttavat Suomen korkea hintataso ja huonot työnsaanti- mahdollisuudet.

22. Suomalaisella puolisoilla on merkittävä rooli maahan muuttaneen puolison kotoutumisessa. Parhaaksi koettu tuen muoto on sosiaali- nen tuki ja erityisesti emotionaalinen tuki.

23. Suomessa asuu reilut 90 000 alaikäistä (0-17-v) lasta, joiden vanhemmista toinen on syntynyt muualla kuin Suomessa. Noin 60 000 lapsen koto- na lapselle puhutaan suomen, ruotsin tai saamen lisäksi jotakin muuta kieltä.

24. Suomi on virallisesti kaksikie- linen maa. Silti esimerkiksi kahden kulttuurin perheissä asuvien kak- si- tai monikielisten lasten todellista luku- määrää ei tiedetä, sillä väestörekisteriin voi merkitä vain yhden äidinkielen.

25. Kahden kulttuurin perheissä vanhemmat joutuvat usein valitsemaan, kumman kielistä he rekiste- röivät lapsensa äidinkieleksi.

26. Lapsen toisen vanhemman äidinkieli jää helpommin hei- komman kielen asemaan silloin, kun toi- nen vanhemmista puhuu äidinkielenään ympäristön enemmistökieltä.

27. Ei ole vain yhtä oikeaa tapaa tukea lapsen kaksikielisyttä tai -kulttuurisuutta vaan jokainen kahden kulttuurin perhe on erilainen ja perheet valitsevat oman strategiansa omista ta- voitteista, tarpeista ja lähtökohdista käsin.

28. Kaksikieliseksi ei kasva automaattisesti. Toimiva kaksikielisyys vaatii vanhemmilta aikaa, sitoutumista ja määrätietoisia päätöksiä ja toimia.

29. Kaksikielisissä perheissä vä- hemmistökieltä puhuvan van- hemman täytyy panostaa äidinkieleensä erityisesti silloin, kun he viettävät vähem- män aikaa lastensa kanssa heidän ollessa pieniä. Usein tämä koskee vähemmistö- kieltä puhuvaa isää.

30. Kaksikielisen perheen lapsella voi asuinpaikastaan riippuen olla mahdollisuus oman äidinkielen ope- tukseen molempien vanhempien kielillä.

31. Kaksikielisyys mahdollistaa kahden kulttuurin lapselle yhteydet juuriinsa sekä vahvan suhteen molempiin vanhempiin, isovanhempiin ja muihin sukulaisiin.

32. Kaksikielisyys ei ole harvi- naista. Itse asiassa kaksi kolmasosaa maailman ihmisistä puhuu enemmän kuin yhtä kieltä.

33. Ihmisiä, jotka muuttavat maiden tai maanosien välillä solmittuaan suhteen eri maassa synty- neen ihmisen kanssa, voidaan kutsua rakkaussiirtolaisiksi ja avioliittomuuttajiksi (englanniksi 'marriage migrants' ja 'love migrants').

34. Rakkaussiirtolaisuus on yksi siirtolaisuuden muoto muiden joukossa. Rakkaussiirtolaisuus voidaan monilta osin rinnastaa toisiinsa vapaaehtoi- sen siirtolaisuuden muotoihin, kuten työn ja opiskelun perässä muuttamiseen.

35. Rakkaus- ja avioliittosiirtolais- ten määrä on kasvanut tasai- sesti maailmanlaajuisesti, eikä Suomi tee poikkeusta.

36. Vuonna 2011 julkaistun selvi- tyksen mukaan useampi kuin joka viides EU:n sisällä solmittu avioliitto on ylirajainen tai kansainvälinen.

37. Useat maat ovat kiristäneet maahanmuuton ehtoja tai kiristämässä niitä. Ehtojen kiristykset koskevat myös kahden kulttuurin pareja ja perheitä.

38. Suomessa nopealla aikataululla valmistellut ulkomaalaislain perheen yhdistämistä koskeneet tiukennukset astuivat voimaan 1.7.2016. Hallitus päätti kuitenkin jättää esityksessään suomalaiset (Suomen kansalaiset) toimeentulo vaatimusten ulkopuolelle.

39. Rakkaussiirtolaiset ovat heterogeeninen ryhmä, johon kuuluu monenlaisia ihmisiä: eri ikäisiä, eri kielisiä, eri koulutus- ja ammattitaustoista tulevia jne. Rakkaussiirtolaisen arkkityypä ei ole.

40. Historiallisesti naiset ovat liikkuneet miehiä useammin pois kotiseuduiltaan ja sama pätee rakkaussiirtolaisiin. Enemmistö avo- tai avioliittosyistä muuttavista ihmisistä on naisia.

41. Suomessa rakkaussiirtolaisien sukupuolijakauma on hyvin tasainen. Suomessa syntyneillä miehillä on kuitenkin hieman enemmän ulkomailla syntyneitä puolisoita kuin Suomessa syntyneillä naisilla.

42. Vaikka kahden kulttuurin perheessä yleensä vain toinen puolisoista on maahanmuuttaja, koskettaa kotoutumisprosessi koko perhettä ja siten myös suomalaista puolisoa.

43. Kahden kulttuurin perheessä kokemukset kotoutumisesta ovat erilaiset, koska toista kotoutuminen koskee suoraan ja toista välillisesti.

44. Kahden kulttuurin perheissä puolisoitten voi olla vaikea samaistua toistensa erilaisiin kokemuksiin esimerkiksi maahanmuutosta. Ajatusten, tunteiden ja kokemusten vaihto on tär-

keää, sillä se auttaa ymmärtämään puolisoa ja asettumaan hänen kenkiinsä.

45. Kahden kulttuurin erityisyksymykset koskevat myös perheiden läheisiä ja sukulaisia niin Suomessa kuin ulkomaillakin.

46. Kahden kulttuurin isovanhemmuuteen liittyy usein kysymyksiä esimerkiksi suhteen luomisesta, yhteydenpidosta, yhteisestä kielestä, perinteistä ja tavoista varsinkin silloin, kun isovanhemmat asuvat toisessa maassa.

47. Yhteydenpitoon isovanhempien ja lastenlasten välillä täytyy etsiä uusia keinoja ja välineitä silloin kuin asutaan eri maissa. NykYTEknologia helpottaa yhteydenpitoa ja ikävää, muttetietenkään korvaa yhdessä olemista.

48. Tutkimusten mukaan kaksikulttuurisen, pitkän parisuhteen onnellisuuteen vaikuttavat niin puolisoitten henkilökohtaiset ominaisuudet, ympäristö kuin sosioekonominen statuskin. Myös Suomessa asuttujen vuosien määrällä on vaikutusta. Kaikista tärkeintä on kuitenkin yhteinen sävel eli me-henki.

49. Puolisoiden kulttuuritaustalla on suurempi merkitys parisuhteen alkutaipaleella kuin usean avioliittovuoden jälkeen. Persoonallisilla piirteillä, temperamentilla ja vuorovaikutustaidoilla on kuitenkin kulttuuria ja kieltä suurempi rooli.

50. Suomen kielen taito on tärkeää suomalaisten kanssa tutustuttaessa ja työllistymisessä. Ilman suomen kielen taitoa on vaikea kiinnittyä

suomalaisiin yhteisöihin ja suomen kielen osaaminen suojaa myös masennukselta. Suomen kielen taidolla onkin suora yhteys elämäntyytyväisyyteen ja sitä kautta myös parisuhdetyytyväisyyteen.

51. Rakkaussiirtolaisuus ei koske ainoastaan ensimmäistä, vaan toista ja sitä seuraavia sukupolvia. Rakkaussiirtolaisuuden potentiaalisuus jatkuu peräkkäisissä sukupolvissa myös sitä kautta, että lasten elämässä on alusta asti vanhempien kautta interkulttuurisuus ja läheinen kontakti useampaan kuin yhteen maahan sukulaiverkoston kautta.

52. Moniarvoisuutta, kielitaitoa ja interkulttuurista kompetenssia. Interkulttuuriset parit ja perheet sekä kahden kulttuurin suomalaiset ovat rikkaus ja valtava voimavara suomalaisessa yhteiskunnassa.

Sanna ja Dario Vera Rivaksen suomalais-espanjalaisessa perheessä riittää vilinää.

”Duo Äiti & vauva -tapaamisissa saan tuntea, että kahden kulttuurin perhe on positiivinen asia. Saan myös tukea ja vinkkejä, miten saada tällainen perhe toimimaan vieläkin paremmin. On myös mukava tavata muita äitejä vastaavassa elämäntilanteessa ja katsoa touhuavia vauvoja.”

(Palautetta osallistujalta)

”It was very helpful and supportive for our future family lives and expectations. Very friendly, warm and relaxed atmosphere.”

(Palautetta osallistujalta)

Familia ry – Kulttuurinvälisen toiminnan edelläkävijä ja kahden kulttuurin perheiden asiantuntija.

Familia on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton yhdistys, joka tuo yhteen Suomessa asuvia ihmisiä, riippumatta heidän syntymämaastaan, kielestään tai kulttuuritaustastaan.

Toiminnan tarkoituksena on tukea eri syistä Suomeen muuttaneiden ja Suomessa syntyneiden ihmisten kaksisuuntaista kotoutumista.

Familian tunnuslause

”YHDESSÄ MAAILMASSA” muistuttaa, että elämme kaikki yhdessä ja samassa maailmassa, huolimatta lukuisista eri taustoistamme ja lähtökohdistamme. Yhdessä olemalla, yhdessä tekemällä ja yhdessä asioihin vaikuttamalla tulemme tutuiksi keskenämme. Näin yhteinen maailmamme on parempi paikka meille jokaiselle.

Familia ry

044 773 8628
info@familia.fi

familia.fi

kahdenkulttuurinperheet

familia_ry

